

Soola maitse suus

Pirita meresopp vahutas laupäeval päästeõppusest. Ka Eesti Päevalehe reporter oli kohal ning lasi päästjail enda peal harjutada. lk 6

Iga sajas juht on purjus

Eestimaa teedel liikleb iga päev 6000 roolijoodikut. lk 4

Lambid otsustavad ise, millal põleda

Tarkade lampidega tänav on valgustatud siis kui vaja ja elektrit kulub kuni 80% vähem. lk 2-3

Rein Raud teeb lavastajana käe valgeks

Rakvere teater võtab riski ning laseb teatrit tegema lavastajakogemuseta kirjaniku. lk 12

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 135 | ESMASPÄEV, 15. JUULI 2013

ajaleht.epl.ee

ESITLEB:

HARKU KANTRI

VANAMÕISA VABAÕHUKESKUS / SAUE VALD
20. JUULI 2013

SUVE VINGEIM KANTRIPIDU HARKU KANTRI

-42%

Hind: 7€ Tavahind: 12€ Väravad avatakse 13:00 PAKKUMINE KEHTIB OSTES CHERRY.EE-ST KUNI 17.07

www.harkukantri.ee

JUHTKIRI

Traditsiooniline Savisaar

Edgar Savisaare advokaat Oliver Nääs väidab, et Savisaar tasus 173 551 euro suuruse võla Peter Kaiserile „tõise tegevuse ehk raamatute kirjutamise eest saadud honorariga”. Nääsi ülejäänud selgitus on aga piisavalt segane, et lugeja selles väites kahtlema panna. Miks ei ütle Nääs ühemõtteliselt, et Savisaar teenis „Tõde Eestist” raamatu kirjutamise eest niipalju raha ning tasus sellega Kaiserilt saadud laenu? Kannatab ta professionaalse kretinismi all või püüab asja tegelikku sisu varjata?

Nääs seletab, kuidas Peter Kaiseri äriühing Pipa Business Corporation loobus nõudeõigusest Savisaare vastu seetõttu, et võlausaldaja lunastas laenukohustust tagava tšeki, mille oli andnud Savisaare raamatute väljaandmist finantseeriv perekonnafond Arsai Investments. Veel selgitab Nääs uhkelt, et Savisaar on riigi ees korrektselt täitnud oma kohustuse deklareerida laenusumma ja intressid, mille nõudeõigusest võlausaldaja loobus, ning tasunud sellelt summalt tulumaksu.

Kui Savisaar tõesti tasus Kaiserile laenu ja riigile tulumaksu raamatute kirjutamisest saadud honorarist, pidi ta teenima raamatu eest ligikaudu 220 000 eurot. Raamatupoodides maksab „Tõde Eestist” umbes 20 eurot. 220 000 euro saamiseks tuleks seega müüa 11 000 raamatut, aga oluline osa sellest rahast läheks

raamatu väljaandmise ja levitamise kuludeks ning käibemaksuks. Et Savisaarele saaks üle 200 000 euro honorari maksta, peaks raamatuid selle hinnaga müüma palju rohkem. Eesti kirjastuste liidu mullusest menükiedetabeli esisajast

Savisaare raamatust Nii mõjukas mees leiab ikka viisi, kuidas oma töö vilja väärika hinnaga müüa.

Savisaare 2012. aasta alguses ilmunud suurteost paraku ei leia, edetabelit troonib Sofi Oksaneneni „Kui tuvid kadusid” 12 009-eksemplarise läbimüügiga.

Tõsi, raamatu väljaandja Midfield OÜ ei ole kirjastuste liidu liige, seega edetabelist puudumise saab välja vabandada. Ja kas ei või olla, et Savisaare pühenduse ja autogrammiga raamatuid müüdi tema austajatele näiteks 500 või 1000 euroga? Või maksis mõni eriti andunud austaja Savisaare raamatu, selle käsikirja materjalide ja privaatseminari komplekti eest lausa paarsada tuhat eurot? Nii mõjukas mees nagu Savisaar leiab ju ikka viisi, kuidas oma loometöö vilja väärika hinnaga müüa. ●

REPLIIK

Multifunktsionaalne ala

Elektriraudtee uued rongid on õigusega palju kiita saanud. Aga rongide tellija on teinud vähemalt ühe valearvutuse. See puudutab „multifunktsionaalset ala”, kuhu peaksid mahtuma jalgrattad, lapsevankrid ja ratastooliga reisijad. Samas alas on ka WC ning ukSED lühikese perooniga petustes sisenemiseks ja väljumiseks.

Kui laupäeva pärastlõunal Aegviidust Tallinna sõitsin, said rattakohad juba Aegviidus täis ning mõni peatus hiljem oli multifunktsionaalse ala läbimine rattarohkuse tõttu peaaegu võimatu. Rattarohkusesse andis oma panuse Kõrvemaal toimunud triatlon, aga ka ilma sellela oleks rongis olnud rataid palju rohkem kui neile ametlikult kohti.

Aegviidu liini kasutavad tihti marjulised, seenelised, matkajad ja sportlased, kellel ratas kaasas. Mulle paistab, et rattaummistustest saab vähemalt selle liini vagunites sage nähtus. Elektriraudtee võiks probleemile lahenduse leida. Näiteks tõenäoliselt rattarohkel päeval mitme multifunktsionaalse alaga rongikoosseisu liinile saates? ● **Villu Zirnask**

lk 11: Mart Normet: ERR usaldusväärsuse ja uuenemise vahel
lk 11: Erik Aru: noorte töötusenäitaja on kõrge näiliselt

U

UUDISED

PAKSUDE ARV SUURENEB KIIREMINI KUI SPORTLASTE ARV

Eestis suureneb rasvunute hulk kiiremas tempos kui tervisesportijate arv. ÜRO 2008. aasta statistika järgi oli Eestis üle 20-aastas- te hulgas rasvunuid 18,9% ja ter- vise arengu instituudi mullused

andmed näitasid nende osakaalu suurenemist. Mullu oli viien- dik üle 25-aastaseid rasvunud. Iga teine Eesti elanik on ülekaa- lus (kehamassiindeks 25–29,9) või rasvunud (indeks üle 30). **ERR**

VALGAMAAL HUKKUS PÕLENGUS INIMENE

Eile päeval põlesid Valgamaal Unikülas talu kõrvalhooned. Päästjad leidsid sealt surnukeha. Kaks hoonet hävis, kuid tule levi- mine suudeti ära hoida. **EPL**

Targad valgustid päästaksid asulad säästu-pimendamistest

Tartu linn katsetab end ise eredamaks ja hämaramaks sättevaid LED-tänavavalgusteid, mis hoiaksid kokku vähemalt 300 000 eurot aastas.

Urmas Jaagant
 urmas.jaagant@epl.ee

Tänavavalgustusele kuluva elektri säästmiseks on mitu võimalust, seni on neist levi- nuim lihtsalt pirnide välja- keeramine, mille tulemusi on tundnud kõik tallinnased, aga ka teiste asulate elanikud, kus rahaga on kitsas. Kui OÜ IoT Technologies projekt osutub edukaks, pole tulevikus vaja elektri kokkuhoidmiseks posti otsa pirne välja keerama roni- da – tänav on valgustatud siis, kui seda on vaja, ja elektrit kulub kuni 80% vähem.

Eesti *start-up* firma Defen- dec on kuulsust kogunud sen- soritel põhineva piirijälgimise süsteemiga, mis on juba aastaid Eestis kasutusel. Sama süsteem hoiab silma peal ka mitmete välisriikide piiridel. Defendecist välja kasvanud ja selle kõrvale loodud ette- võtte IoT Techno- logies püüab nüüd sama tehnoloogiat rakendada ka linna- keskkonnas ning on ehitanud LED-lam- pide kontrollereid, mis panevad „aju pähe saanud” täna- valaternad omava- hel suhtlema.

Igas lambis on IoT Technologiesi loodud raadiosidet kasutav kontrolleri. Need moodusta- vad iseseisva raadiovõrgu, mis suhtleb läbi GPRS-modemi keskse serveriga, milles oma- korda on graafiline kasutajali- des. Seal saab luua valgustite juhtimiseks eri reegleid: näi- teks lasta LED-pirnidel sütti- da tund pärast päikeseloojan- gut, vähendada hilisemal õhtu- tunnil võimsust ja öösel päris ära kustuda. Kui lisada liiku- misandur, siis hakkab lamp ise põlema, kui keegi juhtub öösel tänaval kõndima.

OÜ IoT Technologies pro- jektijuhi Alar Võrgu sõnul saab

reegleid teha sisuliselt lõpu- tult. „Võib teha eraldi režiimi nädalavahetuseks, mil hilise- mal kellaajal on rohkem lii- kumist, eraldi reeglid suvele ja talvele, kesklinnale ja elu- rajoonile,” loetles ta. Reeg- lid võib määrata igale valgus- tile eraldi, samuti on võima- lik valgusteid grupeerida, nii et teatud piirkonnas või tea- tud funktsiooniga valgus- tid töötavad samade reeglite alusel. Kuna „aju” asub lam- bi enda sees, on sidet serveri- ga vaja vaid reeglite muutmi- seks, pärast seda saavad lam- bid omapead hakkama.

Tartu kaks proovitänavat

Sellistest lampidest saadavat säästu ja nende toimimist katsetab firma praegu paari- kümne lambiga Tartus kahel tänaval: Vabaduse puisteel ja Orava tänaval. Lambid ei ole küll veel kuigi kaua kasutuses

60% kogu põlemisajast,” rää- kis Võrk. 250 W naatriumlamp koos magnetballastiga tarbib umbes 300 W ehk 1200 kWh elektrienergiat aastas. „Vaba- duse puisteel LED-valgustid tarbivad täisvõimsusel 96 W. Kui selline valgusti on osa ajast hämardatud, siis tuleb keskmiseks võim- suseks umbes 56 W ja aas- taseks elekt- ritarbimiseks 223 kWh,” reh- kendas Võrk.

Valgusti annab oma tööst ka tagasisidet, näiteks teatab valgustis mõõ- detud reaalse voolu tarbe, töö- tatud tundide arvu ning või- malikud häired valgusti töös. Kui on teada täpne koht, kus lamp on katki, ei pea hoolda- jad kulutama aega rikke otsi- misele – nii on võimalik kok- ku hoida ka hoolduskulusid.

Peale rahalise kokkuhoiu parandavad LED-lambid Võr- gu sõnul elukeskkonda. „Naat- riumlampide kollane val- gus silmadele just hea ei ole. Lisaks moonutab see värve. LED-lampide valgus vastab kuuvalgusele ehk on öiseks ajaks palju loomulikum val- gus,” selgitas ta.

Serveririke tuld ei kustuta

Igasuguste võrgulahenduste puhul tekib küsimus ka tur- valisusest: kas on võimalik, et osav häkker pääseb süste- mi sisse, kustutab terve linna tänavalambid ning korral- dab pimeduse katte all näi- teks juveeliröövi? Võrk kinni- tas, et turvalisusega on palju tegeletud, suur hulk kogemusi on saadud Defendeci piirisüs- teemist. Täpsemalt ta turvala- hendusi ei kirjeldanud, kuid kinnitas, et lampide vaheline side on krüpteeritud. Ühtla- si, kuna igas lambis on kont- roller koos tööreeglitega, ei kustu tuled ka siis, kui server rivist välja läheb.

Puhja vald rajab kergliiklusteele isesüttivad lambid

Tartumaal asuva Puhja valla juhid otsustasid rajada uue kergliiklustee, mis valgusta- takse samuti tarkade LED-lam- pidega. Nimelt nendega, mis on varustatud liikumisandu- ritega. Puhja vallavanem Pee- ter Sibul ütles, et Puhja-Kiige- mäe vahele ehitatav pea kahe ja poole kilomeetri pikkuse kergliiklustee valgustuslahen- duse tarvis saadi inspiratsioo- ni Tartu projektist.

Teedele planeeritud lam- bid põlevad hämaras osalise võimsusega ja pimedas, kui kedagi teel ei liigu, üldse mit- te. Kui aga teele keerab näiteks rattur, hakkavad viis lampi täis- võimsusel põlema. Kui rattur nende alt läbi jõuab, süttivad järgmised viis ja seljataha jää- nud kustuvad. „Selle rajamine pole küll kõige odavam, aga hilisem ülalpidamine on pal- ju soodsam,” sõnas Sibul. Kuna sportijaid ja jalutajaid jagub, ei pea ta seda investeeringut lii- ga kalliks.

VENEMAA TEEB EESTIS JA SOOMES VAATLUSLENDE

Venemaa alustas eile kuni tuleva laupäevani kestvaid avatud tae-va lepingu (Eesti ühines sellega 2005. aastal) raames toimuvaid vaatluslende Eesti ja Soome õhuruumis. Vene kaitseministeeriu-

mi teatel sooritab Venemaa vaatluslende lennukiga An-30B, milles on peale Vene vaatlajate ka Eesti ja Soome eksperdid. Vaatluslennuk kasutab Tartu ja Helsingi Vantaa lennujaamu. ERR

15-AASTANE MOPEEDIJUHT PÕGENES POLITSEI EEST

Õöl vastu pühapäeva kella kahe ajal märkas politsei Tallinnas Sõle tänaval kahtlase sõidustiili-ga mopeedijuhti, kes eiras peatumismärguannet ja üritas patrullide eest põgeneda kõnnitee-

del sõites. Seejärel sõitis noor-meel vastu raudväravat ja jooksis minema, politsei leidis ta koera abiga. Mopeedijuht oli 15-aastane poiss, kellel polnud juhiluba ja kes oli tarvitanud alkoholi. Delfi

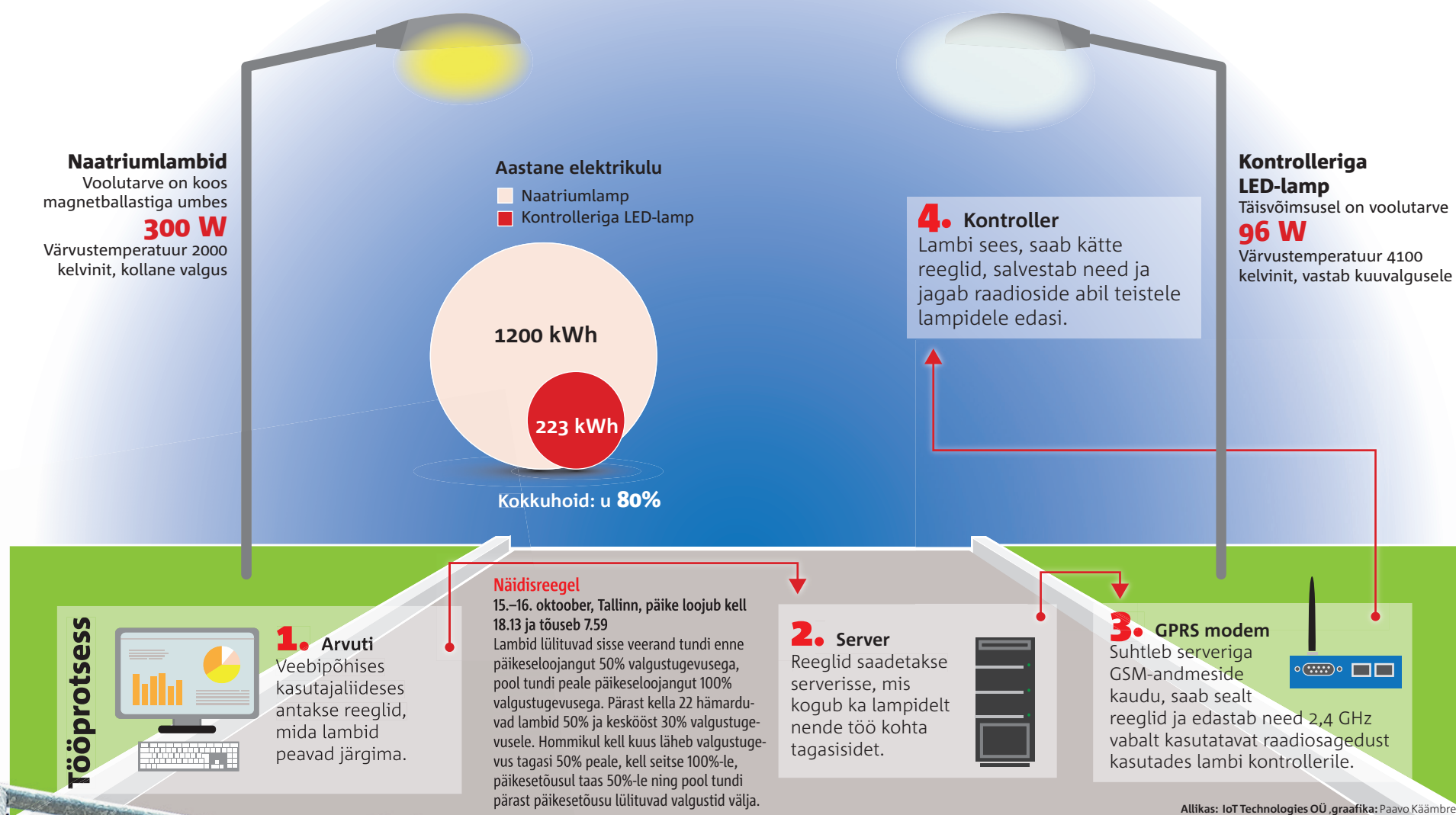

Täna digilehes

- Mesinike ja põllumeeste tülele on lahendus olemas.
- Venemaa keelas Euroopa kartuli sisseveo.

Ettevõtte paneb tänavalambid omavahel suhtlema

Arvuti teel on võimalik valgustitele teada anda, millal täisvõimsusel töötada ja millal võimsust tagasi tõmmata.

On selge, et selline uudne süsteem ei saa olla odav, kuid täpsemat maksumust Võrk ei avaldanud. „Investeeringuna see odav ei ole, tasuvusaeg jääb praegu kolme–nelja aasta juurde. Koju sellist veel üles ei pane. Kogused, mida toodame, on hetkel väikesed, aga kui massidesse läheme, siis läheb see tehnoloogia odavamaks,” sõnas ta.

Tartu linn jälgib kaht katsetänavat väga hoolsalt. Abilinnapea Raimond Tamme sõnul kulutasid Tartu tänavavalgustid eelmisel aastal 8 GWh elektrit. „Järgest kasvavad energiahinnad on arvestatavalt suurendanud omavalitsuste kulusid. Seetõttu oleme Tartus asunud otsima erinevaid võimalusi energiakulude vähendamiseks.”

Kuna LED-lambid on olnud töös veel vähe aega, ei saanud Tamm täpsemad kokkuvõtteid teha, kuid esimesed

arvutused on näidanud, et kui linn kasutaks ainult tarku LED-lampe, võiks säästa valgustuse kuludelt vähemalt 300 000 eurot aastas.

„Oleme astunud eri samme, et Tartu tänavatel saaksid naatriumvalgustid LED-lampidega asendatud. Lisaks sellele projektile vahetame sel aastal veel tuhatkond olemasolevat valgustit LED-lampide vastu,” ütles Tamm.

Tartu on saanud lampide vahetamise projektile kaasfinantseeringu ka keskkonnanvesteeringute keskusest. ●

Tarkadest lampidest targa linnani

IoT Technologiesi plaanid ei piirdu vaid tänavalampide säästlikumaks muutmisega. Lambid on osa Smart City ehk targa linna projektist, milles on veel mitu ideed, kuidas sama tehnoloogiat linnaelu mugavamaks muutmisel kasutada.

Üks neist on näiteks parkimishend. „Oleme harjunud mobiili abil parkima, aga tahaks veel mugavamalt saada. Selle tehnoloogiaga on see või-

malik kuni sinna välja, et autole pannakse väike vidin külge, mis saab aru, kuhu ja millal oled parkinud, ja arvestab tasu ise läbi makselahenduse,” kirjeldas Võrk.

Sama lahenduse abil on võimalik ka liiklusvoogu seirata. „Saame seadmed nii targaks teha, et need saavad aru, et kuskil on ummik, ning annavad ise käsklusi interaktiivsele liiklusringile, mis saab liikluse teisele trajektoorile suunata,” rääkis Võrk. „Ka Goog-

le Maps töötab sama asja kallal, mis töötab navigatsiooniseadme peal. Meie suudame teha seda ilma serverita.”

Kui sellised sensorid oleks prügikastidel, saaks vähendada prügifirmadel autode tühisõite ja tühjenada ainult neid konteinerid, mis on täis. „Juurde saaks teha automaatse teekonnaplaneerija, mis vastavalt konteinerite täituvusele planeeriks prügiauto marsruudi,” pakkus Võrk.

Targad lambid näevad välja samasugused nagu need, mis praegu meie tänavaid valgustavad.

Foto: Hendrik Osula

Muutuvad SEB Varahalduse valitsetavate fondifondide tingimused

AS SEB Varahaldus teatab, et on muudetud järgmiste investeerimisfondide tingimusi:

- SEB Tasakaalukas Fondifond
- SEB Dünaamiline Fondifond
- SEB Aktiivne Fondifond

Tingimuste muudatused registreeriti Finantsinspektsiooni juhatase 10.07.2013 otsustega nr 4.1-1/31-33. Tingimused jõustuvad 16. augustil 2013. Muudatused on seotud fondide ümberkujundamisega eurofondiks (UCITS).

Kui osakuomanik ei nõustu tingimustesse tehtavate muudatustega, võib ta enne muudatuste jõustumist nõuda talle kuuluvate osakute tagasivõtmist. Arvestades, et fondide tingimustesse tehtavaid muudatusi tuleb investeerimisfondide seaduse tähenduses käsitleda olulistena, võetakse fondide osakuid alates 16. juulist 2013 kuni tingimuste jõustumiseni 16. augustini 2013 (s.o ühe kuu jooksul enne fondi tingimuste muudatus- te jõustumist) tagasi tagasivõtmistasuta.

Muudetud tingimustega on alates 16. juulist 2013 võimalik tutvuda SEB veebilehel www.seb.ee/fondid ja SEB Panga kontorites üle Eesti. Osakuomanikel on õigus saada selgitusi tingimuste muudatuste olulisuse kohta.

Lisainfot tingimustesse tehtud muudatustest ning selgitusi nende olulisuse kohta saate, kui võtate meiega ühendust telefonil 665 5100 või e-posti aadressil fondid@seb.ee.

SEB

Kolm kokteili sisse ja rooli

Reportaaž

Kristjan Pihl
kristjan.pihl@epl.ee

Statistikast nähtub, et rohkem kui protsent kõigist autojuhtidest on roolikeeramise ajal alkoholi mõju all.

Reede õhtu. Liikluspolitsei planeeritud erioperatsioon ei jõua õieti alatagi, kui juba esimene roolijoodik neile Õismäe teel piltlikult öeldes süle jookseb.

Juht sooritab ohtlikke manöövereid, auto tuled ei põle. Eravärvides politseiauto pöörab ümber ja peatab sõiduki. Hoolimata salongist ninna tungivale õllearoomile juht esialgu eitab süüd, ent politsei mõõdab tal kriminaalse ehk rohkem kui 1,5-promillise joobe.

Kolme ja poole tunni jooksul puhub alkomeetrisse ligi 600 sõidukijuhti. Eesti Päevaleht on tunnistajaks veel nelja purjus juhi tabamisele. Piiripealseid juhte, kelle hingeõhus leidis küll rahvakeeles jääknähte, kuid keda seadus kaasliiklejaille ohtlikuks ei pea, kohtame öö jooksul õige mitut.

Heatujulised kinnipeetud

Potentsiaalse surmakutsari profiil laieneb iga tunniga. Valdavalt tabatakse purjuspäi venekeelseid noori, kuid sekka satub ka keskeas eesti mehi.

Keskööks koguneb teepervele soliidne autopark: must mersu, mööblifirma reklaamidega kaubik ja hulk väiksemaid pereautosid. Ruumipuuduse tõttu pargib politsei oma sõidukid pisut maad eemale.

Enamik kinnipeetuist pais-tavad heatujulised. Politseinikesse suhtutakse hästi, mõni patsutab õlale ja viskab naljagi. Aeg-ajalt püütakse trahvisummaga kaubelda. Masen-

Põhja prefektuuri liikluspolitseinikud kontrollisid möödunud reedel Harkus ja Tiskres kokku üle 600 autojuhi.

Foto: Tanel Meos

Õnnetusi juhtub üha vähem

Tänavu poole aastaga ongi õnnetuste ja inimkannatanute hulk vähenenud, kuid liiklusbüroo juht Alo Kirsimäe ei näe selgest hoolimata rahuloluks põhjust. Ja seda eriti just roolijoodikute puhul.

Aastaga kasvas joobes juhtide süül hukkunute koguarv kõikidest liiklussurmadest peaaegu kaks korda. Kirsimäe sõnul on eriti oluline, et neid inimelusid oleks saanud säästa.

„Üldiselt keegi üksi ei joo. Miks keegi siis ei takistanud neid juhte autorooli istumast?“ sõnas ta. „Enamasti oli neil turvavöö reeglitekohaselt kinnitamata – sedagi saanuks vältida.

Miks meil saab bensiinijaamast alkoholi osta kauem kui apteegist retseptiravimit?“

Kirsimäe sõnul seisabki probleemi lahendus eelkõige sotsiaalsete hoiakute muutumise taga. Liikluskasvatus tuleks tema sõnul seada prioriteediks teisteski ametiasutustes, mitte ainult siseministeriumis, sest ühe haldusala keskselt riiki ei pööra.

Kuigi Euroopa Liit ootab, et Eestis ei oleks aastaks 2020 rohkem kui 39 liiklussurma aastas, peaks Kirsimäe sõnul eesmärgiks olema ümmargune null. „See on võimalik, kui me kõik näeme pisutki laiemalt pilti,“ lisas ta.

dav, aga roolijoodikutele nn kutsetunnistuse vormistamine pole paraku muud kui rutiinne paberimäärimine.

Laps roolijoodiku esiistmel

Nagu enamik kinnipeetuid, hakkab ka Tabasalust pealinna teel olnud Sergei tehtut õigus-tama. Tema sõnul tekkis neil grillipeo käigus ääga tüli ning selle asemel, et laste silme all kakelda, otsustas ta pere koju sõidutada. Selleks ajaks oli Sergei enda sõnul ära joonud kaks viinakokteili. Hiljem siiski lisab, et võib-olla ka kolm.

Auto esiistmel magab tõepoolest silma järgi hinnates umbes kolmeaastane poiss.

Politsei- ja piirivalvemeti (PPA) korrakaitsepolitsei liiklusbüroo juht Alo Kirsimäe – tõenäoliselt kõige paremini

teedel toimuvast informeeritud ametnik Eesti Vabariigis – annab esimese poolaasta liiklusstatistikale jõulise hinnangu.

„Trööstitu,“ ütleb Kirsimäe. Eelmise nädala arvestusega on autoregistris kantud 730 000 sõidukit. Umbes kolmandik neist on kindlustamata ega tohiks seetõttu üldse liigelda. Seega on neist aktiivselt kasutuses ligi pool miljonit ehk täpselt sama palju, kui politseil kulus läinud aastal alkomeetrihuuliku autojuhtide kontrollimiseks.

Statistikast nähtub, et rohkem kui 1% kõigist juhtidest oli roolikeeramise ajal alkoholi mõju all. „Statistiliselt sõidab niisiis Eestimaa teedel iga päev 6000 purjus juhti,“ võtab Kirsimäe hirmsad arvud kokku. ●

Joobes juhtide süül hukkunute osakaal kõigist hukkunuist

	2012 I pool- aasta	2013 I pool- aasta
Põhja prefektuur	27,3%	33,3%
Lõuna prefektuur	15,4%	50,0%
Lääne prefektuur	12,5%	33,3%
Ida prefektuur	33,3%	33,3%
Eesti	23,4%	40,7%

31 roolijoodikut ööpäevaga

Ööl vastu pühapäeva tabas politsei üle Eesti 31 roolijoodikut. Joobes juhid põhjustasid neli liiklusõnnetust, milles sai viga kokku 10 inimest. ERR

Liigkontrollist on asi kaugel

Suve hakul esines liikluspolitseinike Euroopa võgustiku seminaril Belgia teeohutuse instituudi teadur Uta Meesmann, kes väitis, et politsei-kontrollist tähtsamgi on ühiskondlike hoiakute muutmine. Teisisõnu – selle asemel, et saat patrullid tänavatele, tuleks kasutada nn pehmeid meetmeid ehk suunata liiklusteema koolitundidesse ja meediasse.

Uuringute järgi paistab Eesti silma just sellega, et meie autojuhtidest on rohkem kui 70% kolme aasta jooksul vähemalt korra politsei alkomeetrisse puhunud.

Liigkontrolli on politseile aga raske ette heita, sest samast uuringust ilmnes, et iga viies eestlane tunneb vähemalt üht roolijoodikut.

CIA ei soovitanud Soomel Eesti vabanemist väga toetada

Urmo Soonvald
urmo.soonvald@epl.ee

Soomel kaitsepolitsei raamatu koostanud Matti Simola kinnitab, et mõistmaks Soome president Mauno Koivisto silmatorkavat tagasihoidlikkust Eesti iseseisvuspüüdluste mõistmisel, peab teadma Läänemaade eriteenistuste rolli.

●●Miks pole raamatus eriti Eestist juttu? Kui aktiivne oli Soome salapolitsei Nõukogu-de Eestis?

Mõni koht ja mõni pilt raamatus Eesti KGB-st siiski on. Pii-

ratud maht ja aeg sundisid keskenduma muule, mistõttu jäi Eesti suund tagaplaanile.

●●Soomel president Mauno Koivisto oli Eesti iseseisvuse vastu. Kui tugev oli Vene mõju tema suhtumisele Eesti tuleviku?

Siin võib tsiteerida professor Rentola lauseid meie raamatust: „Eesti olukord oli presidendi ja kaitsepolitsei juhi aruteludes 1988. aastast pidevalt teemaks. Eestlaste vastu empaatiatundes pole kahtlust, aga samas olime mures, et Soomes liiga palju ei näidataks tuge, ja lisaks me ei soovinud,

Mauno Koivisto

Foto: Toomas Volmer/ arhiiv

et Baltimaade iseseisvuspürgimused liiga palju ei kahjustaks Gorbatšovi uuenduspoliitikat ega avaks teed vanameelsete tagasitulekule Moskvast.”

Ja teine lause: „Vaevalt oli kaitsepolitsei peamine Soome ja president Koivisto Eesti-poliitika mõjutaja. Aga oma roll võis olla sellel, et Lääne luureorganisatsioonide juhtidelt saadi pidevalt infot, et Baltimaade vabaduspürgimusi pole mõtet liialt toetada, sest siis saaks kahjustuda peaesmärk – N. Liit. Selline oli kindlalt CIA juhi William Websteri seisukoht.” ●

Haapsalu lähisel kukkus naine kuumaõhupallist alla

Laupäeval kukkus naisterahvas Haapsalu lähisel Altmõisas toimunud maasikapeol mitme meetri kõrgusel olnud kuumaõhupallist alla.

Delfile õnnetusest teatanud pealtnägija andmeil oli allakukkunu üks meeskonnaliikmetest, kel kuumaõhupalli üles seades ja stabiliseerida üritades midagi nihu läks.

„Kui õhuga täidetud pall hakkas kerkima, rippus korvist väljaspool inimene, kes ennast käte jõul kinni hoidis.“ Pealtnägija sõnul ei saadud alguses arugi, et naine hädas on. Ka ei paistnud õhupalli korvis ole-

vad meeskonnaliikmed märkavat, et midagi valesti läks. „Meeskond seisis meie poole seljaga ja ei pannud vist tähelegi, et keegi nende seast korvist väljaspool ripub.”

Naine kukkus umbes viie meetri kõrguselt alla ning maandus jalgadele. Pärast kukkumist jooksis kohale üritusel juhuslikult viibinud Läänemaa kiirabi töötajad, kes kiirabiauto saabumiseni patsienti valvasid.

Pealtnägija sõnul oli naine alguses teadvuseta, ent toibus ajaks, mil ta minema viidi. ● Delfi

Foto: Eero Vabamägi

3000 EÜE-kat meenutasid laupäeval elu ilusaimaid suvesid

Endised malevlased tähis-
tasid laupäeval Pärnus Valli-
käärus Eesti üliõpilaste ehi-
tusmaleva 50. sünnipäeva
ehk „töösuve“, kuhu tuli kok-
ku üle kolme tuhande endise
malevlase.

„Mitmele põlvkonnale ees-
timaalastele on see mingil
kujul nooruse või elu versta-
post, sealt on saadud sõbrad,
seal on veedetud ehk elu kõige
ilusamad suved,“ sõnas juube-
lit korraldanud endine malev-
lane Mart Mardisalu.

„Minul isiklikult toimus
seal meeldiv taaskohtumine
mitmete oma vanade rühma-
kaaslastega, keda ma polnud
näinud aastast 1986,“ ütles ta.
Mardisalu lisas, et jälleenäge-
misrõõm valdas paljusid osa-
võtjaid ning „fiiling oli fan-
tastiline“.

Tema hinnangul oli juu-
bel nostalgiaüritusena väga-
gi omal kohal ning inimesed
olid väga rõõmsad, et selline
pidu toimus. Kaisa Alliksaar

ÜHE LAUSEGA

EI TUNNUSTANUD

Kultuuriminister Rein Lang ei pea
piisavalt põhjendatuks MTÜ Tar-
tu Kunstnike Liidu soovi loomeli-
duna tunnustatud saada. **ERR**

HIV

12. juuli seisuga on Eestis diag-
noositud 190 HIV-i nakatunud
isikut, neist 11 juulis ja 31 juu-
nis. **Delfi**

KASIINOSAAR

Tallinna koolipapa Märt Sults
süüdistab keskkonnaminister
Keit Pentus-Rosimannust Paljas-
saare lahte kasiinosaarestikku
rajamise takistamises. **Delfi**

STENBOCKI REMONT

Stenbocki majas tehakse juulis
väiksemaid fassaadi remondi-
töid. **Delfi**

IVO PARBUS

Harju maakotul on lähiajal
plaanis kaaluda korduva
pistisevõtmise eest vangi
saadetud Tallinna abilinnapea
endise nõuniku Ivo Parbuse
ennetähtaegset vabastamist. **ERR**

TANTSUPIDU VILSANDIL

Järgmisel nädalavahetusel pee-
takse vilsandlaste ülemaailmset
kokkutulekut ning sel puhul toi-
mub ka Vilsandi esimene tantsu-
pidu. **ERR**

RONGILE ETTE

Eile õhtupoolikul sõitis Aegviidus
sõiduauto Škoda ülesõidul rongi-
le ette, inimesed õnnetuses viga
ei saanud. **Delfi**

OECD uuringu järgi on Eesti õpetajad vanad

**Eesti on vanade õpetaja-
tega riikide hulgas, kus
üle neljakümne aastaseid
õpetajaid on üle 70%.**

Riin Aljas
riin.aljas@epl.ee

**Kus on noorimad õpetajad
ja palju mehi?**

OECD (majanduskoostöö ja
arengu organisatsioon) värske
haridusele keskenduva uurin-
gu järgi on peale Eesti eakaid
õpetajaid rohkem veel näiteks
Austrias, Tšehhis, Saksamaal
ja Itaalias.

Noorimad õpetajad on
seevastu Suurbritannias, kus
viieksik õpetajatest on alla
30-aastased ja üle 40-aastaseid
õpetajaid on veidi üle poole.
OECD riikide õpetajatest ja
koolipersonalist moodusta-
vad naised ligi kaks kolman-
dikku. Mida kõrgemaks aga
haridusaste muutub, seda roh-
kem mehi juurde tuleb: kui
koolieelsetes õppeasutustes
ja algkoolis on meesõpetaja-
id vastavalt 3% ja 18%, siis
põhikoolis juba 32% ja kes-
koolis 44%.

Kõrghariduses on neid juba
rohkem kui naisi – 59%. Ees-
tis on naisõpetajaid veidi roh-
kem kui OECD riikides kes-
kmiselt, näiteks on põhikoolis
mehi vaid 19% ning keskkoo-
lis 27%. Kõrghariduse kohta
andmed puuduvad.

Suurima meesjõuga paistab
silma Holland, kus juba põhi-
kooliastmes on pooled õpetaja-
tatest mehed.

**Kes kõige rohkem suitsetab
ja sööb?**

OECD riikide andmed näita-
vad, et põhiharidusega inimes-
tel on poole suurem tõenäos-
us lõpetada ülekaalulisena
kui kõrgharidusega inimestel.

Ehkki kõrgharidusega täis-
kasvanud teenivad üldiselt

on vahed eri haridustasemega
inimeste suitsetamislembus
pea olematud, siis Eestis on
need selgelt näha: kõrghari-
dusega inimeste seas on sui-
setajaid umbes 18%, keskha-
ridusega 34% ja põhiharidu-
sega juba 46%.

**Kas Eesti noored töötavad
tõesti vähe?**

Kui enamikus OECD riiki-
des on 15–24-aastastest noor-
test rohkem kui pooltel pal-
galisi sissetulekuid, siis
Eestis teeni-
vad sama vanuse-
ga noortest palka
vaid 11%.

Samuti näitab
statistika, et kui
keskmiselt saab
OECD riikides
25–29-aastastest
tudengitest pal-
ka 70%, siis Ees-
tis vaid 47%. See

ei tähenda tingimata, et Eesti
noored vähem töötaks. Pigem
võib põhjus olla selles, et tegu
on 2011. aasta andmetega, mil
tööpuudus oli Eestis võrrel-
des paljude teiste riikidega
tunduvalt suurem. Võrreldes
mitme Lääne-Euroopa riigiga,
nagu näiteks Taani, on Eestis
keerulisem tasuvat osaajaga
tööd leida.

Lisaks võib rolli mängi-
da see, et Eestis on keskkoo-
li lõpetamise vanus võrreldes
Euroopa keskmisega (2009.

aasta andmetel umbes 17) vei-
di kõrgem, mistõttu tulevad
Eesti noored tööturule hiljem.

**Eestis on kõrgharidusega
noorte ja vanade vahed
suuremad kui mujal**

Kui mujal Euroopas oli krii-
si ajal suurim tööpuudus just
kõrgharidusega noorte seas,
siis Eestis olid 2011. aastal
vanema põlvkonna kõrghari-
dusega inimeste seas töötuid
rohkem kui nooremate hulgas:
Eesti 55–64-aastaste kõrghari-
tute seas oli töötuid 11,4%,
sealjuures oli uuringus kajas-
tatud 21 Euroopa Liidu riikide
keskmise sama näitaja puhul
vaid 4,4%. Seevastu 25–34-aas-
taste kõrgharidusega inimes-
te seas oli Eestis tööpuudust
7,6% mis on võrdne Euroopa
näitajatega.

Seejuures tasub märkida, et
tööpuudus oli Eestis tollal suu-
rem kui Euroopas. Seega näi-
tab uuring, et kriisi ajal said
kõrgharidusega nooremad
paremini hakkama kui vane-
mad. Põhjuseks tuuakse tõsi-
asi, et Eesti on Euroopa üks
tehnoloogiliselt enim arene-
nud maid, mistõttu võivad
noorte oskused rohkem hin-
nas olla kui mujal. ●

OECD koostab aruande Education
at a Glance igal aastal, aruanne
sisaldab andmeid 34 OECD riigi,
sh 21 ELi liikmesriigi haridus-
süsteemi kohta. Enamik andme-
test pärineb 2011. aastast.

INFORMATSIOON NISSI VALLA ÜLDPLANEERINGU AVALIKU VÄLJAPANEKU JA AVALIKU ARUTELU TULEMUSTE KOHTA

Nissi valla uue üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hin-
damise (KSH) aruande teistkordne avalik väljapanek toimus ajavahemikul
9.05.-6.06.2013.a Nissi vallamajas, Turba raamatukogus ja Nissi valla veebi-
lehel ning avalik arutelu 3. juulil 2013.a Nissi vallamajas, mille tulemusel:

1. jäeti Nissi valla üldplaneeringu seletuskirja punktist 3.2 (Ettepanekud
muude alade ja objektide väärtustamise kohta) välja ettepanek võtta Riisi-
pere alevikus kaitse alla Nissi koolimaja (Nissi Põhikooli vana hoone). Katsed
leida hoonele uusi kasutusotstarbeid ei ole vilja kandnud. Hoone laguneb,
selle korda tegemine nõuaks suurt investeeringut. Nissi Põhikooli hooleko-
gu on teinud ettepaneku hoone lammutamiseks. Ettepanek hoone kaitse
alla võtmiseks välistaks vähemalt lähemas tulevikus hoone lammutamise
võimaluse.

2. vähendati Madila külla elamualaks reserveeritud ala suurus. Seda seetõ-
ttu, et kavandatud elamuala asub haritavaal maal ja rekonstrueeritud maapa-
randussüsteemil.

Samas oli üldplaneeringu avalikul väljapanekul esitatud ettepanek jätta
Madila külla elamuala üldse planeerimata, kuna: a) tegemist on viljaka pin-
nasega, kus on mõistlik tegeleda põllumajandusega, b) ehitustegevus võib
lõhkuda maaparandussüsteemi.

Tegemist on planeeringulahenduse kohta mittenõustuva seisukoha esita-
misega ehk vastuväitega planeeringu kohta. Vastuväite esitaja jäi oma vas-
tuväite juurde ka üldplaneeringu avalikul arutelul.

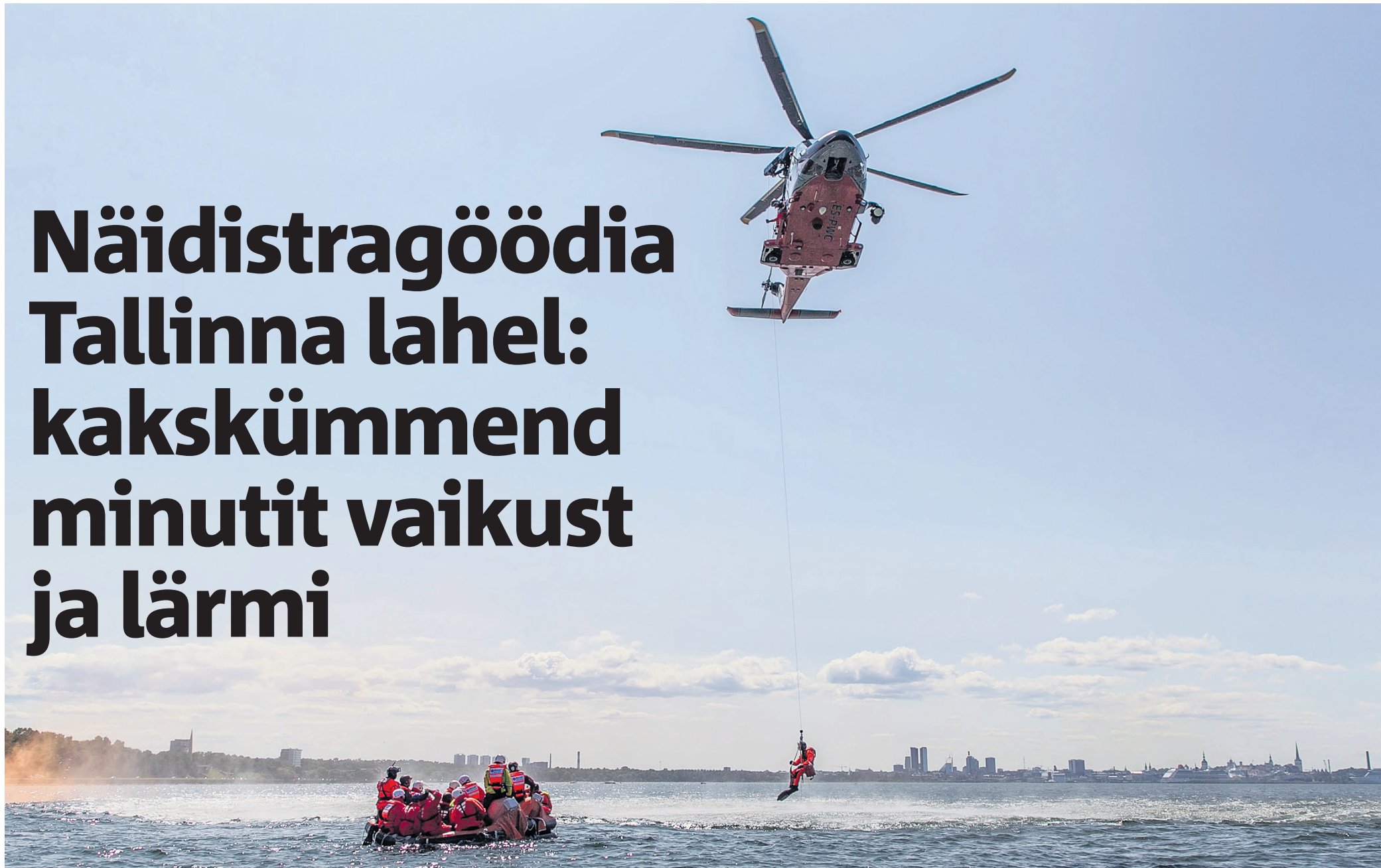
Nissi Vallavolikogu elamuala täielikku väljajätmist üldplaneeringust ei toe-
tanud, kuna:

- Põllumajandusamet (PMA) on üldplaneeringu kooskõlastanud;
- maaparanduseseaduse §-dest 47 ja 48 tulenevalt tuleb maa-alal, millel
paikneb maaparandussüsteem kooskõlastada kõigi ehitiste (välja arvatud
maatulundusmaa kuivendamiseks ja niisutamiseks ning keskkonnakaitseks
vajalike ehitiste) ehitusprojekti, samuti maaüksuste siht- ja kasutusotstar-
vete muutmise ning maakorraldustoimingud. PMA ei anna kooskõlastust,
kui kavandatavad tegevused takistavad maaparandussüsteemi nõueteko-
hast toimimist. Eeltoodu peab tagama selle, et ehitustegevus ei kahjusta
maaparandussüsteemi;
- mingi maa-ala reserveerimine elamualana ei tähenda selle kohest ja
terviklikku kasutusele võtmist senisest sihtotstarbest erinevaks maakasu-
tuseks, vaid võimalust seda teha tulevikus vastava vajaduse ja soovi tekki-
misel. Maaomanik võib kasutada reserveeritud ala praegusel sihtotstarbel
(näiteks põlluna), kuni ta seda soovib;
- üldplaneering peab oluliseks uute kompaktselt asustatud alade tekke
vältimist. Elamualade reserveerimisel on arvesse võetud olemasolevate ela-
muupiirkondade laienemise võimalustega, teenindusasutuste paiknemise
ja kättesaadavusega ning olemasoleva tehnilise infrastruktuuriga. Sellest
tulenevalt on üldplaneeringuga reserveeritud elamualasid just keskuste, sh
Riisipere aleviku juurde ning kõnealune elamuala Madila külas külgnebki
vahetult Riisipere alevikuga.

3. jäeti üldplaneeringu seletuskirja punktist 1.3 välja viide Lehetu külale kui
kohale, kus pakutakse raamatukoguteenust. Volikogu on tänaseks otsusta-
nud Lehetu raamatukogu tegevuse 1. septembrist 2013.a lõpetada.

Nissi valla üldplaneering ja KSH aruanne, avalikul väljapanekul esitatud
ettepanekud, avaliku arutelu protokoll ning muud asjasse puutuvad do-
kumendid on kättesaadavad Nissi valla veebilehel <http://nissi.kovtp.ee/et/uldplaneering>

Näidistragöödia Tallinna lähel: kakskümmend minutit vaikust ja lärmi

Tallinna lähel hulpinud „merekadalsed“ olid õppuse stsenaariumi järgi pääsenud Naissaare läheduses uppunud parvlaevalt. Kuivale maale said nad lõpuks kopteriga.

Fotod: Hendrik Osula

Reportaaž

Kristjan Pihl
reporter

Eesti Päevalehe reporter käis Tallinna lähel merepäästeõppusel kuulamas, millist häält teeb paanika ja kuidas kõlab pääsemine.

Iga rahulik päev toob mõne traagilise õnnetuse päeva võrra lähemale. Lootus, et neil õpitud oskusi kunagi tarvis ei lähe, kõlab merepäästjatele ohtlikult naiivsena. Läheb niikuinii ja selleks tuleb valmis olla.

Möödunud laupäeval ajas Pirita meresopi vahule päästeõppus, mille käigus lahendati õnneks siiski lavastatud katastroofi.

Veidi enne kella kahte saab päästekeskus teate Naissaare läheduses uppunud parvlaevalt. Keset lahte hulbib mitukümmend inimest (sh mina). Ilm on soe, veetemperatuur püsib aga vaevu kümne kraadi piirimail. Inimelud ripuvad piltlikult öeldes minutiotsuti otsas.

Sündmuspaigale kihutavad piirivalvekaatrid ja vabatahtlikud päästjad. Hetk hiljem startib Tallinna lennuväljalt päästekopter AgustaWestland.

Mu jalge all on kottipime merepõhi. Ei taha teada, mitukümmend meetrit. Püüan vees püstiasendit hoida, aga ei õnnestu. Ujumisüli-

kond mu seljas on nagu õhk-padi – surub kordamööda selili ja kõhuli. Meenuvad kaldapealsed õpetussõnad, et kalipsost tuleb õhk korralikult välja suruda. Nojah, nüüd on juba hilja.

Kiivri vahelt immitseb veidi vett. Mitte rohkem kui kolm piiska, kuid see ajukeskus, mis tegeleb ohutajumise-ga, on juba piirajas. Merel kehtivad omad reeglid. Mina olen võõras.

Vaatan ringi. Eemalt paistavad uduselt päästeparv, mõned kaatrid ja hilinehirmus mööda tuhisev Soome reisilaev. Siis märkan teisi „merekadalsi“. Nad paistavad olevat rõõmsas tujus. Üks sulistab jalgadega nagu istuks mõne lõunamaa kuurorthotelli basseinis. Vaatepilt just ei veena, panen silmad kinni. Meenub ütlemine: raske õppusel, kerge lahingus.

Tee päästeparve

Väävlilõhn. Ümberringi on kõik oranžikat signaalsuitsu täis. Pilk kiivri visiirist enam kaugemale ei ulatugi. Teadmatuse, mis ümberringi toimub, toidab hirmu. Korra tekib isegi mõte appi hõigata. Õnneks kuulen üle öla raadiosaatja raginat: „Charlie siin. Leidsime inimesed!“

Reaalse uppumisohtu korral kõlaks see soe bariton kindlasti jumalikult. See ju tähendab, et olen päästetud! Aga praegu tunnen hääle järgi ära kaatrijuhi, kes vaevalt kümme minutit tagasi mind sadamast siiasama kohale sõidutas. Hammus-

Reporter Kristjan Pihl ootab merel parvele pääsemist, päästeparvele jõudnuna aga helikopterit, mis märja ajakirjaniku suure lärmi saatel kuivale maale toimetab.

tan pettumusest huulde. Tunnen soola maitset.

„Käes!“ kostab nüüd selja tagant. Kuigi ma tema nägu ei näe, on see Jarno Kalind, Naissaare päästeseltsi vabatahtlik, kes minust tugevalt kinni haarab ja mitmekümne meetri kaugusel loksuva paadini tõmbab. Tunnen end kui tuim jahukott. Püüan jalgu saputades päästja vaeva vähendada, aga hää selja tagant keelab.

Mu tahtest sõltumata viib tee päästeparve. See telgi ja kummipaadi ristand kuulub reisilaevade põhivarustusse. Ees ootavad 27 päästetut (tegelikult elukutselised päästjad). Nad istuvad tihedalt üksteise vastas ja ootavad õndsalt õhtu kulminatsiooni – kopterit.

Võtan parve keskel istet ja püüan jutuvadast teemasid. Kiiver surub tihkelt vastu pead, nii et kõrv kõike ei eralda.

Ennustatakse, millal kopterimeeskond kohale jõuab. Keegi täpselt ei tea, aga üks kuulis, et võib kuluda kuni üksteist minutit. Keegi kuskil viskab nalja, et äkki ei tulegi. Kujutlen, milline oleks meeleolu reaalses pääsemissituatsioonis.

Ja siis ta tuleb! Esialgu küll väikse täpina nagu kärbes ja hääletult. Kuid paari minutiga on ta kohal ja pritsumeestel hambad vett täis. Kopter teeb suure tiiru ümber lahe ja siis natuke väiksema. Mida lähemale parvele, seda valjemaks lärm muutub.

Kopteriuks lükkub lahti. Kõit mööda vinnab end alla

täisvarustuses pinnaltpäästja. Härrad paadis jälgivad kogu mängu lapsiku vaimustusega. Mõnel vajub tõepoolest isegi suu lahti.

Kopter mõirgab maruliselt. Peale enese südamelööke ei kuule mitte midagi. Jarno viipab mulle. Tal on kolm sõrme püsti. Endalegi ootamatult järeldan, et lähen kolmandana üles. Pinnaltpäästja noogutab: lähme!

Mere ja taeva vahel

Sekunditega on silmus mu kaenla all tugevasti kinni. Siis ripun juba paarikümne meetri kõrgusel sileda mere kohal. Hirmus, aga äge! Natuke valus ka, sest peen kõis surub kogu keha raskusega vastu rinnakorvi. Meenub kõige hullem stsenaarium: kui vints peaks takerduma, lõikab operaator kõie läbi. Aga meres ma juba olin.

Ülalt kopteriaaknast paistab mehitatud päästeparv imetilukesena. Vaatepilt meenu- tab natuke jääpangal triivivat pingviinikolooniat.

Kopter võtab peale veel kaks meest. Täispaagiga lennumasin rohkem lihtsalt ei kannu. Lendame lähedal asuvale muulile. Kogu aktsioon kestab umbkaudu paarkümmend minutit. Kopter läheb järgmistele järele. Minu jalad on ikka veel pisut kanged, aga nägu naerab.

Lehvitan pilootidele. Tahaks tänutundest isegi hõisata, aga meenub, et päästjate töös loevad teod, mitte sõnad. Sõnu lihtsalt ei kuule. ●

Küllli kirju lehmakari kasvab juba suuremaks kui talutuba

Eesti Päeva lehe suvenäitus

Rein Sikk
kogujate kuraator

160 lehma perenaine
Küllli Lööper kannab
hoolt ka ligi poole
tuhande erilise
mängulehma eest.

Umbes viiesajapealine suveniiride kollektsioon nimega „Küllli kirju kari” laiutab Külli Lööperi kodumaja koridoris, haarates enesele aina uusi magamistoa riuleid ja kappe.

Kui kümnendi eest avati Tapal Säästumarket, oli Tuuleveski talu perenaine Külli Lööper juhuslikult kohal ja astus poodi. Korraga valdas Küllit arusaamatu ja imeline tunne, et ees seisev lehmakuju-line lapiline kruus on just teda ammu oodanud. Nii ta selle ostiski, teadmata, et paneb aluse oma kollektsioonile.

„Kui täna kusagil poodi astun, näen seal kohe esimese asjana mõnd lapilist lehma, olgu see siis kruus, kujuke või muu suveniir,” on Külli aastatega saavutatud pilguteravuse üle uhke. „Tegelikult olen hobuseinimene, aga nüüd tunnen – mul on tõeline lehmashõlmus,” naerab taluperenaine, kes alustas tööd hoopis veoauto rooli keerates.

Kuna Eestimaal lehmakarjad enam hulgi karjamaadel ei mäletse, näeb Külli tihti oma talu ligidal peatuvaid autosid ja neist välja kiikavaid sõitjaid, kes lastele päris lehma näitavad. Kui aga seejärel sukelduda Külli lehmasureniiide kogusse, ei näi üllatused lõppevat: lehmakuju-lised sokid, seljakotid, võtmehoidjad, pudelid. Lapsed ja abikaasa teinekord küll porisevad, aga on tegelikult kogumismaaniast haaratud. ●

Kuigi koomuskiga lehma on Külli kogus hulgi, eelistab ta päris lehma meenutavaid meeneid. Üks selline oli tal kunagi kaenla all, kui läks lapsi koolist ära tooma. Oh seda väikest ehmastust, lusti ja imestamist!

Fotod: Tiit Blaat

See kruus pani kümnendi eest Külli kollektsioonile aluse.

Pulliga koos vanainimeste asja harrastav lehm on tegelikult pipra- ja soolatoosist koosnev komplekt. Kui Külli lehmad Tapal näitusel väljas olid, lahutas ta paari – äkki mõni ehmatab.

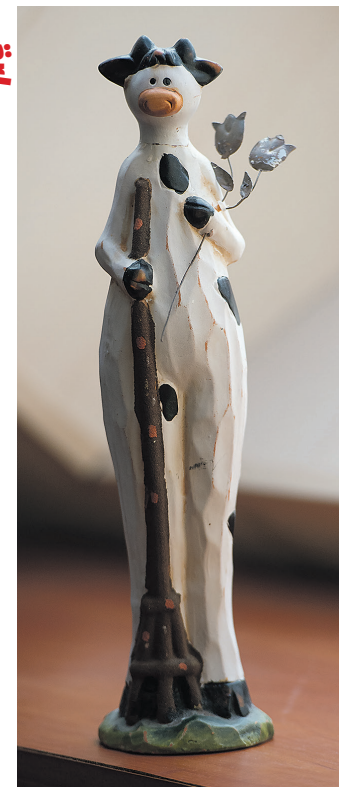
Võtmehoidjast veis teeb koledat häält ja paiskab silmist tuld.

Indias, kus on pühasid lehma lademeis, oli ainukeseks leitud suveniiriks pontsakas teekruus.

See kruus jõudis Külli kogusse Hannoveri põllundusmessilt, mis on meie maamessist korda kümme suurem.

Iga päev lüpstakse ja hooldatakse rootslaste DeLavali tehaste lahendusi kasutades miljonid lüpsilehmi rohkem kui sajas riigis. Tehase ligidusest ostetud piimaandja on hoopis saleduse etalon.

Vaata videot digilehest
●●● ajaleht.epl.ee

Nutitelefonil
omanikud,
vaadake
videot

Eesti Päevalehe suvenäitus

... on igal esmapäeval ilmuv sari, milles tutvustame vahvaid kogujaid, pärandi hoidjaid ja nende erilisi kollektsioone. Pakume näituse võimalust Eesti Päevalehe veergudel, veebis ja digilehes.

TEATAGE KOGUJAIST JA KOLLEKTSIOONIDEST: rein.sikk@epl.ee.

SUUR SOOV

●● „Loodan väga, et saaksin kunagi oma talu värava juurde püstitada elusuuruse puust lehmaskulptuuri, mille siis kenasti lapiliseks värviksin,” unistab kollektsionäär Külli Lööper. Paraku pole talle teada, kas meil leidub mõnd nobedate näppudega saameest, oskuslikku kujurit, kes mõistaks lehma puust välja lõigata ja kokku liita.

Majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts peab Hardo Aasmäe kolmapäeval välja pakutud ideest pikendada elektriraudteed kõige realistlikumaks Tallinna–Haapsalu rongiliini, kuid see

eeldab tema sõnul läänemaalaste enda aktiivsust. „Praegu ei eksisteeri elektriraudtee Haapsaluni pikendamiseks mingsugust projekti,” ütles ta. „Kui ministerium koostab raudtee arengukava ja

see projekt esitatakse, siis ei saa välistada, et projekt läheb ka käima.” Tema sõnul võiksid Haapsalu ettevõtted, inimesed ja omavalitsused pead kokku panna ja projekti valmis kirjutada. **ERR**

Riigikogulasele Tõnis Paltstile kuuluv osahing Pambos Holdingsi kahjum suurenes aastaga 25 000 eurolt 1,7 miljoni euroni. **Delfi**

TÜ doktorant Xiaotian Zhang: Eesti

Eelmisel aastal lasti

Eestisse 36 ettevõtte

juhti, elamisloa andmi-

sest keelduti 101 korral.

Ann-Mari Nergi

ann-marii.nergi@epl.ee

Xiaotian Zhang on 26-aastane Tartu ülikooli majandusteaduskonna doktorant, kes omandab doktorikraadi juba sel sügisel. Bakalaureuse- ja magistriõppe läbis Hiina tudeng Valgevene pealinnas Minskis. Peale selle on Zhang õppinud Hiinas arhitektuuri, tal on Eestis oma ärinõustamisetevõtte, ta annab Tartu ülikoolis ja Soomes Oulu ülikoolis loenguid, korraldab välisüliõpilastele suvekoole ja töötab TÜ-s Aasia suhete eksperdina.

Kõigest hoolimata tunneb ta, et riik ei taha teda ikkagi päriselt siia lasta, olgugi et Eesti oleks tore koht, kus elada, ning just temasuguseid on siia vaja. Seda järeldeb Zhang just Eesti elamisloapoliitikast, sest tähtsajalist elamisluba on ta taotlenud nii õppimiseks, töötamiseks kui ka ettevõtluseks ja kõigi variantide puhul tuleb vastakuti seista keeruliste nõuetega. Välismaalaste seaduse (VMS) paragrahve oskab ta juba peast tsiteerida.

Maksuamet kutsus vaibale

Zhang on koos Tartu ülikooli professori Urmas Varblasega saatnud siseministeriumisse ka pika nimekirja elamisloa taotlemise murekohtadega ja nende võimalike lahendustega, mida hiinlane ka Ärilehele tutvustas.

„Esiteks võib Eestis töötamise loaga olla sul vaid üks töökoht, kuid palk peab olema minimaalselt poolteist Eesti keskmist. Isegi kui välismaalane on võimeline töötama kahel töökohal, ei tohi me seda teha. Minu puhul oli asi veel nii hull, et kuna olin Tartu ülikooli palgatud, aga kohustused olid ka majandusteaduskonnas, ei tohtinud mul olla kaht positsiooni isegi ühes organisatsioonis. Nägime palju vaeva, kuidas need ametikohad üheks tervikuks siduda. See oli naeruväärne,” rääkis Zhang.

Lahendus? Anda kõrgharitud välismaalasele õigus töötada Eestis mitme tööandja heaks. „See aitaks kõvasti kaasa Eestis valitsevale spetsialistide tööjõupuudusele,” pakkus ta. Veelgi usumatuma näitena kirjeldas doktorant olukorda, kus maksuamet ta tulude laekumise pärast aru andma kut-

sus, sest Zhang oli küll TÜ palgatud, aga oli saanud ka ühelt meediaväljaandelt artikli kirjutamise eest honorari, mida nähti teise töökohana.

„Mu tuttavall hiina keele tõlgil oli sarnane situatsioon, kus maksuamet rahade laekumist uuris. Tuli aga välja, et tegemist oli migratsioonime-

ning muidugi peab riigis elades keelt oskama. Aga näiteks rahvusvahelises firmas töötajal pole tihti isegi Eesti keelt osata vaja,” rääkis ta.

Õppimiseks taotletava elamisloa miinusena tõi Zhang esile, et seda peab igal aastal uuendama ning kuigi see ei võta tükkki küljest, on see ikkagi tülikas. „Doktorikraadi tegijale peaks andma kohe neljaks aastaks elamisloa, sest see on ju minimaalne aeg kraadi tegemiseks. Aga praegu peab igal aastal tasuma riigilõivu ja esitama ametisse kohale minnes täpselt samu dokumente,” seletas

Zhang. Pärast siin kooli lõpetamist pole isegi võimalik tööd otsima hakata, sest lõpetanul pole enam riigis viibimiseks kehtivat elamisluba. Niisamuti jäävad soiku välisinvesteeringud, sest kes ostaks siia kinnisvara, kui tal puudub kindlus, et ta tegelikult ka Eestisse elama jääda saab.

Ka Zhang nentis, et ta taotleks pärast kooli lõpetamist elamisluba ettevõtte juhina,

aga tal pole kindlust, et ta selle ka saab, sest pärast elamisloade skandaali on kraanid täielikult kinni keeratud.

Heaks näiteks on siin politseist küsitud andmed, millest selgub, et eelmisel aastal tuli Eestisse elama 36 ettevõtte juhtorgani liiget, aga 101 taotlusele vastas Eesti riik negatiivselt. Veel 2011. aastal sai loa 637 ettevõtte juhti ja ära öeldi ainult ühele. Ka ettevõtlu-

seks taotletud lubadest neljandikule vastati eitavalt. Küll aga suureneb näiteks vaimulike või abikaasade juurde emigreeruvate pereliikmete hulk.

Politsei- ja piirivalveameti (PPA) välismaalastetalituse juht Liis Valk tõdes, et keeldumiste arv on tõepoolest tõusnud. Põhjuseks välismaalaste piirarvu üldine vähendamine ja elamisloade mitte-eesmärgipärane kasutamine. „On

leitnud, et paljude isikute puhul ei ole Eesti elamisloa omanike põhjendatud. PPA kasutab viimastel aastatel tehtud analüüside ja järelkontrollide tulemusi ning samuti on laiendatud eri ekspertide ringi, kelle arvamust küsitakse. Julgen loota, et nende muudatuste tulemusel saavad Eesti elamisloa just need välismaalased, kes seda ka eesmärgipäraselt kasutama hakkavad,” ütles Valk.

Tööloaga võib olla vaid üks töökoht, palk aga peab olema poolteist keskmist.

Zhang kutsuti aru andma, sest oli saanud honorari, mida nähti teise tööna.

KOMMENTAAR

Loodan, et jää on hakanud liikuma

Mait Palts

kaubandus- ja tööstuskoja peadirektor

Välismaalaste töörandega seotud teemade ring on lai ja komplitseeritud. Minu hinnangul saab põhiprobleem alguse sellest, et migratsioonipoliitika peamiseks aluseks on olnud vajadus kaitsta riiki välismaalt saabuvate pagulaste või muidu sotsiaalselt kindlustamata isikute eest. See on tinginud olukorra, kus siia igati positiivsete kavatsustega saa-

buda soovijate tulek ja püsiv jäämine on raskenenud.

Tahaks siiski arvata, et jää on hakanud liikuma, sest esimesed muudatused, mis puudutavad eelkõige suuremapalgalisi spetsialiste ja nende Eestis töötamist, võeti hiljuti ka riigikogus vastu. Näiteks investorite ja ettevõtluseks antavate elamisloade seaduse tegeletakse edasi sügisel.

Laiemalt oleks vaja muuta suhtumist. See ei tähenda, et peaksime loobuma konservatiivsest välismaalaste poliitikast, kuid

seada kujundades on hädavajalik arvestada ka ettevõtlusloogika ja majanduskeskkonnast tulenevate vajadustega. Üheks näiteks on kasvõi välistöötaja seotus ühe tööandjaga. Veel mõni aeg tagasi oli sarnaselt seotud ka juhatuse liige. Kui vaatame üha muutuvat tööpetsiifikat, siis peame aga tõdema, et just spetsialistide tasemel esineb järjest rohkem mitmes ettevõttes töötamist. Samu küsimusi võib tõstatada ka nt mitme töökoha vahel liikumise puhul.

SAVISAAR-TOOMASTI FIRMA SAI KASUMIT

Vilja Savisaar-Toomasti osaühing Kirjavara Haldus teenis mullu pea 12 000 eurot kasumit, eelkõige üürituluna ja konsultatsiooniteenuse osutamisest. **Delfi**

BOEINGU LENNUKIPÕLENG LENNUFIRMASID EI HEIDUTA

Reedel Heathrow lennujaamas parkides põlema süttinud Boeingu lipulaev 787 Dreamliner ja sama päeva probleemid veel teise samasuguse lennukiga ei ole siiani pannud suur-

firmasid lennukist loobumisele mõtlema. Küll aga langetasid kaks intsidenti reedel Boeingu aktsiahindu pea 5% vähendades ettevõtte väärtust 3,8 miljardi dollari võrra. **Reuters**

KOFKIN MÄÄRAS POOL MILJONIT DIVIDENDIDEKS

Edgar Savisaare raamatut toetanud Meritoni hotelli omanik Alexander Kofkin määras endale tänavuseks kokku 552 400 eurot dividendideks. **Delfi**

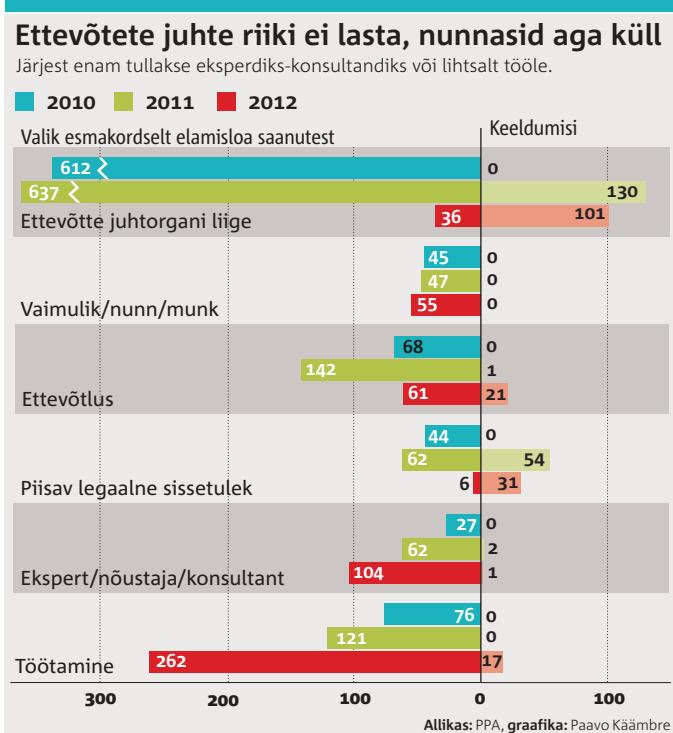
PEREKOND TARAND ASTUS AJAKIRJAAÄRISSE

Kadi ja Indrek Tarandile kuuluv väike osaühing Solventos soetas 3362 euro eest ajakirja Elukiri osakuid. Kadi Tarand töötas Elukirjas toimetajana. **Delfi**

elamisloapoliitika on naeruväärne

← **Noor doktorant Xiaotian Zhang on püsti pannud ärid nii Minskis kui ka Tartus, kuid pärast sügisel doktorikraadi omandamist peab ta ehk kohe Eestimaalt lahkuma.**

Foto: Martin Dremljuga

Siseministeriumi pressiesindaja Priit Põiklik selgitas, et Eesti migratsiooni poliitika on alati konservatiivne olnud. „Küsimusele, kas elamisloa taotlemine ja saamine on keeruline, saab vastata, et see on seadusega väga täpselt reguleeritud ja kergekäeliselt menetleja neid otsuseid kindlasti ei tee. Meie sisserände konservatiivsest joonest annab tunnistust ka kehtestatud sisserände piirarv, milleks viimastel aastatel on olnud 0,075% elanikkonnast,” ütles Põiklik.

Nüüd on aga ametkonnad aru saanud, et muudatusi on vaja teha just kvalifitseeritud tööjõu sissetoomiseks, sellest ka hiljutine välismaalaste seaduse muudatus, et täita osagi 11 000 töökohast, mis oma ala spetsialiste ootavad. „Muudatus puudutab ka teadlasi ja üliõpilasi, kes võiksid jääda pärast õpingute lõpetamist siia elama, tööle ja meie arengule lisaväärtust andma,” selgitas Põiklik. „Üliõpilane saab ka õppimise kõrvalt tööd teha, kui see õpinguid ei sega.”

Värvika elulooga Hiina noormees:

Shangai–Pariis–Minsk Valgevenes pani äri püsti

Xiaotian Zhang rääkis Ärilehele ka sellest, kuidas ta üldse Eestisse sattus. Lühidalt öeldes: Google Mapsi Euroopa kaarti kõvasti sisse suumides. Praegu 26-aastane Zhang kasvas üles Hiinas Shanghai provintsis ning õppis sealses ülikoolis ka arhitektuuri. Seejärel tahtsid vanemad teda Euroopa ülikooli sama eriala edasi õppima suunata ning Zhang sõitis Pariisi.

Pariisi elukorraldus talle aga ei sobinud ning ta otsis uusi võimalusi. Endise sõjaväelasena soovitas Zhang isa õppida pojal vene keelt, mis tuleks kindlasti edaspidises elus kasuks. Nii leidis Xiaotian end peagi Moskvas Lomonossovi ülikooli sisestumiskatselt. Kuna 2005. aastal tõstis Venemaal pead aga suuremat sorti neonatside ja skinheadide liikumine ning üleüldse oli Moskvas noormehe

sõnul „liiga palju purjus inimesi”, viisid hiinlase õppimiskoha otsingud ta edasi hoopis majandusteadustesse ja Valgevenes, kuigi sellest riigist polnud Zhang kunagi kuulnudki.

Minskis kaitses ta oma magistrikraadi juba ladusas vene keeles ning avas seal ka oma äri. Nimelt disainis hea käega Zhang seal uut moodi Valgevene suveniire, lasi need Hiinas teha ja pani Valgevenes tulnud turistide jaoks poodi müüki. Zhang nendib, et kuigi Valgevene on diktatuuririik, on sealsed elanikud heatahtlikud ja tänavad turvalised.

Eesti kui Soome all olev täpp Tartuski on oma ettevõte

Kuigi ta enam väga tihti oma sealt äri üle vaatamas ei käi, on tal see alles ja modernsete suveniiride müük läheb endiselt hästi, sest turistid on tüdinud kohalike nõuka-aegsetest matarjoškadest.

Doktorikraadi tegemiseks tahtis Xiaotian Euroopasse taga-

si ja saatis avaldused nii Taani, Rootsi kui ka Soome ülikoolidesse. Google Mapsi rakendusega kaarti uurides jäi aga Soome all olev täpp silma ja kaarti mitu korda suurendades leidis ta riigi nimega Eesti. Ta saatis ka siia oma õppimissoovi. Majandusprofessorid Raul Eamets ja Urmas Varblane Tartu ülikoolist olid esimesed, kes talle vastasid.

„Nad olid algul meilivahtes ja Skype'i vestlustes väga mures, et äkki ma ei saa aru, kui väike linn Tartu on, ja et kas ma olen ikka kindel, et siia tulla tahan,” naeris Zhang. „Aga mulle hakkas siin kohe meeldima ja see neli aastat mis ma siin elanud olen, on andnud mulle palju sõpru ja tutvusi.” Xiaotian tegi kohe, 2009. aastal siia ka oma ettevõtte, Raatuse International Trade OÜ, mis tegeleb Baltimaade, Soome, Rootsi ning Hiina vahelise kaubandusega ja ettevõtete nõustamisega.

Sunorek sisustussalongid – Sinu inspiratsiooniallikas

Sunoreki sisustussalongist leiab palju erineva funktsionaalsuse ja kasutusotstarbega tooteid. Sunorek aknakatete ning Tank garderoobisüsteemide abiga saab igale kodule anda omanäolisuse. „Eestlaste seas on populaarseimad ja tuntuimad Sunoreki poolt pakutavad kardinad rulookardinad, voldikkardinad, ribakardinad, püstlamellkardinad ja tekstiilkardinad. Garderoobisüsteemide seas on enim soovitud toodeteks moodulkapid, liugksed ning suures mahus erilahendusmööbel,” räägib ettevõtte tootejuht Mario Lõhmus, kelle sõnul on Sunorekil kardinat valmistamisel kahekümne ning mööbli valmistamisel kolmeteistkümne aasta pikkune kogemus.

Mario Lõhmuse sõnul lähtub Sunorek tootvaliku kujundamisel eelkõige tootekvaliteedist ning kliendi vajadustest. „Sunoreki tootevalik uueneb pidevalt tänu kestva tootearendusele, kardinat kangakollektsioonide ning mööbli plaat- ja klaasmaterjalide uuendustele. Kõik Sunoreki tooted valmistatakse vastavalt kliendi soovidele” jätkab Lõhmus.

Sunoreki salongides on lai näidismaterjalide ja tootenäidiste väljapanek, mille abil saab iga klient täpse ettekujutuse tootest.

„Sunorek pakub oma klientidele täisteenust, mis tähendab, et teeme ise vajalikud mõõtmised, transpordime tooted kliendini ja paigaldame. Kui klient on Sunoreki salongis koos disaineriga välja valinud sobiva toote ja sobivad materjalid, siis on vaja vaid kokku leppida aeg mõõtmiseks ja paigalduseks ning kõik ülejäänud saab jätta Sunoreki hooleks. „Kuna kogu Sunoreki paigaldusmeeskond on ettevõttesisene, on tagatud teenuse professionaalsus ja kiirus.” jätkab Lõhmus.

Kõik Sunoreki disainerid ja müüjad läbivad Lõhmuse sõnul aastas mitmeid koolitusi. Kõik klientidega töötavad nad läbi kõik võimalused, et leida koos suurepärase ja hästi toimiva lahenduse.

Sunoreki salongid on kaasaegsed ning klient leiab sealt alati meeldivalt sujuva ja professionaal-

Kodu on südamelähedane paik, mida sümboliseerivad väärtused on turvatunne, esteetiline välimus ja kvaliteet. Sunorek on pühendunud nende väärtuste elluviimisele. Tutvume, kuidas Sunoreki salongi külastamisega saad luua oma unelmate kodu:

se teeninduse. „Kõik meie tootenäidised on kergesti liigipääsetavad ning ruumikujunduses on arvestatud, et sobivate lahenduste arutelu disaineriga vajab aega ning süvenemist, mistõttu on selleks planeeritud piisavalt mugavat istumisruumi,” märgib Lõhmus.

Klient saab Lõhmuse sõnul Sunoreki salongist alati kaasa hea tuju ning kindlustunde.

Võrreldes Skandinaaviamaadega on eestlased Lõhmuse hinnangul enam altd proovima uusi tooteid. „Eesti tarbija on huvitatud uutest lahendustest ning värvide kombineerimisest, väga palju tahetakse ära teha ka ise. Siinne tarbija hindab kõrgelt funktsionaalsust ja stiili.”

Iga aasta julgemaks ja „väljakutsuvamaks” muutuvad arhitektuurilahendused panevad tema sõnul proovile ka aknakatete ja garderoobisüsteemide tootjad. „Seetõttu võib oletada, et lähiaastad nii kardinat kui ka mööbli maailmas saavad olema väga huvitavad,” täheldab Lõhmus.

Tootejuht Mario Lõhmuse hinnangul võib kõige populaarsemaks kardinaks pidada Eestis rulookardinat, kuid kaugemale maha ei jää ka teised kardinad. „Mitmeid aastaid järjest on võimsalt populaarsust kogunud voldikkardin, seda just tänu oma funktsionaalsetele omadustele. Ka Tank garderoobisüsteemi sisse integreeritud LED valguslahendused on Eesti turul tõusev trend, pakudes igasse kodusse hubasust.”

Kogu Sunoreki põhivalik valmistatakse Eestis, erilahenduste väljatöötamisel kardinat osas teeb Sunorek koostööd maailma suurimate aknakatete tootjatega.

Lõhmus kutsub kõiki Sunoreki sisustussalongi külastama ning üheskoos meie meeskonnaga nuputama, kuidas oma kodu veelgi kodusemaks muuta.

Sunoreki salongid asuvad: Tallinnas, Tartus, Pärnus, Rakveres, Jõhvis, Kuressaares ja Viljandis.

www.sunorek.ee.

LÕUNA-AMEERIKA RIIGID NAHUTAVAD EUROOPAT

Neli Lõuna-Ameerika riiki – Brasiilia, Argentiina, Venezuela ja Uruguay – otsustasid kutsuda tagasi oma suursaadikud Prantsusmaalt, Hispaaniast, Portugalist ja Itaaliast. Põhjuseks toodi diplomaatiline intsident, kui osad Euroopa riigid ei lasknud Boliivia riigipea Evo Moralese (pildil) lennukit oma õhuruumi, sest kartsid, et pardal on USA luureskandaali lekitaja Edward Snowden. EPL

AFGAANI SÕJAVETERANIDE SUUR SUITSIIDIOHT

BBC uuriv telesaade „Panorama“ avaldas nädalavahetusel, et mullu hukkus rohkem tegevteenistuses olevaid ja Afganistani veteranidest Briti sõdureid enesetapu tõttu, kui langes lahingu-

2012. aastal hukkus Afganistanis 44 sõdurit, enesetapu tegi 50 sõjaga kokkupuutunud sõdurit või veterani. Afganistanis on 2001. aastast alates teeninud 134 780 Briti sõdurit. EPL

Rootsi kogemuse järgi lõppes erakooliäri pankrotiga

Aastakümnete eest erafirmadele antud õigus riigi raha eest koole pidada tekitab vaidlusi.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@epl.ee

Hiljuti tekitas Rootsis mõnigase šoki sealse ühe suurema vaba- ehk erakooli äri korraldava firma JB Education avaldus, et õpilaste hulga vähenemise tõttu loobutakse alg- ja keskkooli pakumise. Mõni nädal hiljem teatas JB Education pankrotist.

See õhutas veelgi debatte teemal, kas selline koolikorraldus on ikkagi õigustatud ja mida tuleks muuta.

Nimelt tekitati 1992. aasta reformiga maksumaksja raha eest ülalpeetavate ja õppemaksu najal tegutsevate erakoolide kõrvale veel üks koolivariant – kool, mis kuulub erakõrvaldaja ja mida haldab erafirma, kuid raha õpilaste õpetamiseks tuleb maksumaksjalt ning õppemaksu õpilastelt võtta ei tohi. Selliseid koole nimeataksegi vabakoolideks (*friskolor*). Idee oli konkurentsi tekitamine hariduspakkujate vahel, võimaldades õpilastel ja nende vanematel kooli valida, ilma et laps oleks suunatud lähimasse riiklikku kooli.

Üleküllastunud kooliturg

JB Education – varasema nimega John Bauergymnasiet – on olnud Rootsi vabakooliõpetuse üheks olulisemaks tegijaks. Esimene kool avati Jönköpingis 2000. aastal ja pankrotini jõudmise eel tegutses üle riigi paarikümnes kohas rohkem kui pool-esaja kooliga nii alg-, põhi- kui ka kõrgemal kesktasemel.

Esimene hoiatus tuli sel talvel, kui JB Education teatas,

et loobub seitsme kooli pidamisest. Kolmele leiti uus omanik, neli suletakse.

Nüüdseks on firma pankroti välja kuulutanud. Otseselt ei pruugi see siiski enamikku õpilasi puudutada, sest paljudele koolidele on uus omanik ja haldaja leitud. Osa tuleb ilmselt siiski sulgeda ning see oht jääb teistelegi, kuna probleemide väidetav põhjus on veel alles.

„Meid on viimastel aastatel tabanud keskkoolitaseme õpilaste hulga vähenemine peaaegu poole võrra,“ ütles JB Educationi tegevjuht Anders Hultin uudisteagentuurile TT. „Kui me saime teada, kui palju on sisseastumiseavaldusi järgmiseks akadeemiliseks aastaks, mõistsime, et arengukavad, millega oleme töötanud, ei ole jätkusuutlikud.“

Erakoolid püüavad õpilasi tasuta sülearvutitega ja pakuvad paremaid hindu.

See muutis plaane. Ta lisas, et ka omanike silmis jõuti punkti, kus jätkamist ei peetud enam mõttekaks.

Opositsiooniliste sotsiaaldemokraatide hariduspoliitika kõneisik Ibrahim Baylan ütles, et teda ei üllata JB kinnipaanek, selles on süüdi „20 aastat paremtsentrismlikku poliitikat“, mille tulemuseks on üleküllastunud vabakoolide turg. „Loodan, et olukord, mis on JB koolide sulgemise ja müümise valguses kristalliselgeks saanud, näitab praktiliselt vabalt koole asutada võimaldava süsteemi jätkusuutmatust,“ ütles ta TT-le.

Kriitikud on juba pikemat aega väitnud, et vabakoolid kipuvad endale meelitama võimalikult palju õpilasi ja vedama neid pea iga hinna eest läbi, et saada riigilt iga õpilase kohta

Rootsis on palju koole, kust saab juuksuridiplomi, sest eriala osutus populaarseks ja erakoolid taotleavad kasumit. Foto: AFP/Scanpix

lackuvat pearaha. Mõned koolid on õpilasi „värvanud“ tasuta sülearvutite pakumise ja on väidetud, et mõned koolid koguvad tuntust ja õpilaste poolehoidu paremate hinnete panemisega.

Kulud võimalikult väikesed

Õpilastele pakutakse ka huviväratavaid kursuseid valdkondades, kus töökäsi on niigi ülearu – näiteks juuksuritöö. Kui varem pidid juuksuriks soovijad kandideerima piiratud arvu erialakoolidesse, siis nüüd on enamikus linnades vähemalt üks kool, kus on võimalik saada juuksuridiplom. Paljud selle omanikud ei saa tõenäoliselt kunagi õpitut ametisse. Eelmisel aastal sai Rootsis sel moel juuksuriks 2700 inimest, hinnanguliselt oli nõudlus aga 700.

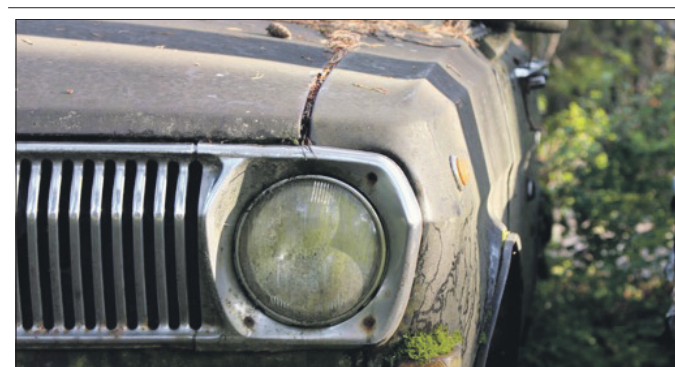
Parteid leppisid kokku kooliärisse sisenevate firmade taustakontrollis

Valitsuserakonnad ja peamised opositsiooniparteid on jõudnud kokkuleppele uutes reeglites maksumaksja rahastatud ja eromandis hallatavatele koolidele.

Koolitöö planeerimiseks pannakse paika kõrgemad nõudmised ja riiklikule kooliinspektsioonile antakse voli sundida vabakooli palkama rohkem õpetajaid siis, kui tuvastatakse õpitase langus. Kohalikele omavalitsustele antakse suurem õigus otsustamisest, kas

Teisalt kipuvad aga vabakoolid – täpsemini nende omanikud – ka kulud võimalikult vähendada, sest neile on lubatud kasumit teenida, mis ongi ühe ettevõtja eesmärk. Uuringud on tõepoolest näidanud, et vabakoolides on vähem palgatud töötajaid ja rohkem on madalama kvalifikatsiooniga õpetajaid.

Vabakooliõpetajate tegutsejad aga vaidlevad vastu, väites, et kui õpetamise kvaliteet tõesti vilets oleks, küll siis õpilased mujale läheksid. Küsitlustest on selgunud, et rootslased siiski toetavad vabakoolide süsteemi, kuid vähem pooldavad nad maksumaksja raha minemist kasumiahnete eraettevõtjate taskusse – eelistatum oleks vabakool, mida korraldaks mittetulundusühing. ●

KÄITL ROMUSÕIDUKEID JA KASUTATUD AUTOOSI KESKKONNASÕBRALIKULT!

Romusõidukid ja paljud kasutatud autoosad on ohtlikud jäätmed, milles sisalduvad ained avaldavad kahjulikku mõju keskkonnale ja inimese tervisele. Romusõidukit tohib käidelda (lammutada) ainult ohtlike jäätmete käitlemise õigust omav ettevõtja.

Romusõiduki omaalgatuslik lammutamine või üleandmine lammutamiseks isikule, kes ei oma ohtlike jäätmete käitluslitsentsi ja jäätmeluba, on seadusega keelatud ja karistatav. Kasutatud autoosi ei tohi kõrvaldada sortimata olmejäätmetena.

Uute tehnoloogiate ja kaasaegsete materjalide kasutuselevõttuga autode konstrueerimisel on autode valmistajad viinud lammutamisega kaasneva keskkonnamõju miinimumini. See tähendab, et enamuse kaasaegsete autode juures kasutatavaid materjale on kas korduskasutatavad või ringlussevõetavad.

Romusõiduki tagasiandmisega autode maaletoojale või jäätmeluba omavale lammutuskojale saab iga autoomanik aidata kaasa meie energiaressursside ja maavarade mõistlikule kasutamisele ja normaalse elukeskkonna säilitamisele.

KUIDAS KÄITL ROMUSÕIDUKIT?

Kui soovid loobuda oma vanast sõidukist, vii see tasuta koos dokumentidega lähimasse jäätmeluba omavasse lammutuskotta või vastava määletoojale. Jäätmeluba omavate lammutuskodade kohta saad infot maaletoojatelt, Autode Müügi- ja Teenindusettevõtete Eesti Liidu kodulehelt www.amtel.ee või Autolammutustest Liidu kodulehelt www.elv.ee. Kasutatud autoosad on võimalik tasuta tagastada varuosi müüvasse kauplusesse.

Autode Müügi- ja Teenindusettevõtete Eesti Liit

a

ARVAMUS

VÄIKERIIKIDE SUURENENUD ROLL

Luksemburgi peaminister Jean-Claude Juncker on elav tõend väikeriikide paranenud rollist sõjajärgse Euroopa poliitikas. Nad ei ole enam jõupoliitika kahuriliha, vaid istuvad läbi-

rääkimiste laua taga võrdsetena koos Prantsuse presidendi, Saksa kantsleri ja Briti peaministriga.

GÜNTHER NONNENMACHER
(FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG)

PAINDLIKKUS ON TÄHTIS

Nii Eesti ettevõtja kui ka riik peavad säilitama paindlikkust, mis on üks väheseid positiivseid aspekte väike olemise juures.

PWC ADVISORSI JUHT **TEET TENDER**
(ÄRIPÄEV)

TÖÖTUS VÕI MIINIMUMPALK

Miks peaks 8–12 tundi leti taga seisma, kui töötule kompenseeritakse kommunaalkulud, lisaks saab ta veel muid toetusi ja abiraha? Päevi võib sisustada hoopis mitmesuguste kursustega ja saada elupõlise õppija kutse. Tööl käies jääks töötü ju sellest kõigest ilma. Arvan, et probleemi aitaks leevendada miinimumpalga kiire tõstmine 400–450 euroni. JÕHVI LINNAVOLIKOGU ESIMEES **KAAREL PÜRG** (PÕHJARANNIK)

ERR otsib tasakaalu usaldusväärsuse ja uuenemise vahel

Kuidas saada aru, kas ERR on tasemel?

Mart Normet

ETV meelelahutussaadete toimetuse juht

Oleme viimasel ajal rahvusringhäälingus pead murdnud, kuidas leida tasakaal kahe meie jaoks väga olulise väärtuse vahel. Esiteks, usaldusväärsus, mis on ERR-i peamine valuuta ja eksisteerimise nurgakivi. Teiseks, eksperimenterimine ning riskide võtmine. See on huvigruppidest sõltumatu rahvusringhäälingu privileeg ja võimalus, mida on kasumit taga ajavas meedias keerulisem ellu viia.

Kohati meenutab meie pirakas lagunemisjärgus majade kompleks suure tehnoloogia-ettevõtte kontorit, kus juhatuse liikmed käivad peale nagu uni, et peab uuendama ja uuenema.

See on vastuolulisi tundeid tekitav mõte. Eriti viimaste aastate kontekstis, mil ETV-l on läinud hästi just tänu sellele, et me pole tõmmelnud – võtke kasvõi „Ringvaate” näide, mis alles neljandal aastal tõusis oma eetrivõõndis liidriks. Või

siis globaalne kurioosum – loodussaadete, mis paikneb järjekindlalt reitingutabeli tipus – „Osoon”!

Vahur Kersna rääkis viis aastat tagasi telekonverentsil, et avalik-õiguslik „peab tähendama kohustust mitte sörkida teistel sabas, vaid otsida radu, olla esimene või vähemalt esimeste hulgas. Ka õigust eksida.”

ERR-i Briti analoog BBC mõtles välja „Tantsud tähtedega” formaadi. Paljud rahvusringhäälingud näitavad oma eetris superstaarisaadet ja muud säärast, mis Eestis selgelt kommertsmeediale kuulub.

Formaatide ost ja müük

ETV-s ei jookse praegu ühtegi sisseostetud formaadisaadet. Enesekindlus on kasvanud ja hakkame otsast hoopis oma toodangut välja pakkuma. Näiteks „Klassikatähed” läheb sügisel Euroopas n-ö turule. Rahvusvaheliselt on võimalik osta ka näiteks naaberkanali TV3 „Kättemaksukontori” stsenaariumit ja oskusteavet.

Süda tilgub verd, kui näen erakanalis mingit sarja, mille sotsiaalne tundlikkus on niisugune, et võiks vabalt ETV eetris olla. Olgu selleks siis „Ment” või „Faktaaalne kaamera”. Tegu pole ainult professionaalse kadedusega, vaid meelehärmiga, et rahvuskultuuri korras ei kaitse seda saadet keegi.

ERR-i üks eripärasid on kogu eetris käiva materjali süs-

teemne arhiveerimine ja seeläbi meie mälu talletamine. See mõõde asetab ERR-i loomingu hoopis laiemasse kultuurisüsteemi. Näib, et riiklikul tasandil on aru on saadud, et ERR pole asi iseneses.

Keerulisem on õigustada kulutusi eksperimenteerimisega. Mäletate ETV eetris käinud Ken Saani „„Kevade” Aafrikas” projekti? Geniaalne, nurgeline ja kultuuride kokkupõrkest laetud mõte. Soomlased lahendasid meie eeskujul koos Keniga ka oma rahvuslikult tundliku teema – selle, et kindral Mannerheimist polnud ikka veel filmi tehtud – nad tegid selle filmi Aafrikas, sealsete näitlejate ja võttemeeskonnaga.

Soomlased on nakatunud ka Eesti Laulu projektist. Kaks viimast aastat on kulgenud juba uue laulukonkursi tähe all. Sel aastal hülgasid euro laulu-tüüpi võistluse ka lätlased. Huviliste ring aina laieneb, kellele Eesti Laulu tutvustamas käia. Võib-olla saab niimoodi ükskord ka suurest Eurovisionist asja!

Mulle tundub, et usaldusväärsust ja uuenemist on võimalik koos kogeda küll. Oleks vaid tarkust nende paarisuhte ära tunda ning siis gaas põhja vajutada. ●

Artikli tellis Eesti Päevaleht ja see sisaldab autori isiklikke seisukohti.

NOORTE töötuse määra tõstab see, et õppureid ei loeta töøjõuks

Noorte töötus on suur näiliselt

Erik Aru

TTÜ õppejõud

Euroopas muretsetakse noorte tööpuuduse pärast. Kinnituseks saab lauale lüüa statistika, mis näitab 15–24-aastaste tööpuudust tõeliselt ehmatavas suurus. Kreekas ulatus see möödunud aastal 55%-ni (ja on praeguseks veelgi kasvanud), kuid ka Euroopa Liidu keskmine, 22,8% tundub pelutavalt kõrge. On see ju umbes kaks korda suurem kui kogu elanikkonna töötusemäär.

Mure pole jätnud külmaks ka Euroopa poliitikuid. Berliinis toimus juuli hakul noorte tööpuuduse teemaline EL-i tippkohtumine, mille lõpetuseks jõuti järeldusele, et parim kaitse on haridus. „Me ei tohi lubada kadunud põlvkonna tekkimist,” ütles enne tippkohtumist Saksa kantsler Angela Merkel intervjuus kuuele Euroopa ajalehele. „Noorte töötus võib olla kõige teravam probleem, mis praegu Euroopa ees seisab. On väga kahetsusväärne, et majanduseliit võtab selle häbi-väärse olukorra eest nii vähe vastutust.”

Kuidas tegelikult on?

Probleem näib tõsine, kuid valdavalt on siiski tegemist statistilise hädaga.

Kui vaadata Eesti näitajaid, siis 15–24-aastaste seas küübib töötus 20,9%-ni, kõigi elanike keskmine oli mullu veidi rohkem kui 10%. Sellisel tasemel on noorte töötus taasiseseisvusajal olnud ainult 2007. aastal buumi lõpus, olles tollalgi jäärpäiselt üle kahe korra kõrgem kui kogu töötusemäär. Nii võib pealiskaudsel takserijal hõlpsasti jääda mulje, et Eestiski on tegemist kroonilise probleemiga – noored ei leia tööd. Kohe võib tekkida ka kiusatus siunata haridussüs-

teemi või tööandjaid või igaks juhuks veel kedagi.

Et aru saada, kuidas asjad päriselt on, tuleb selgeks teha, mis töötuse määr tegelikult on. See näitaja väljendab töötute osakaalu töøjõus. Töøjõu hulka kuuluvad need inimesed, kes töötavad, ja need töötud, kes otsivad tööd. Nii-öelda heitunuid, kellel tööd ei ole, aga kes seda ka ei otsi, sest arvavad, et neil niikuinii ametit leida ei õnnestu, töøjõu sekka ei arvata. Töøjõu sekka ei arvestata ka pensionäre, haigeid, invaliide, lapsepuhkusel viibijaid, koduperenaisi ja -mehi ning õppureid.

Kolm mõtet

Kui rohkem noori töøjõust koolipinki läheks, kasvaks noorte statistiline töötuse määr veelgi.

Heitunute ja pikaajaliste töötute osakaal noorte seas on märksa madalam kui vanade seas.

Kadunud põlvkond tekib Lõuna-Euroopas majanduskriisi, mitte noorte eripära tõttu.

Selles, et õppureid töøjõu sekka ei arvata, peitubki võti noorte näiliselt kõrge tööpuuduse mõistmiseks. Nii jäigi mullu 86 400 selle earihma liiget töøjõu hulgast välja, sest nad õppisid. Peaks ju 15-kuni 18–19-aastased pea kõik koolis käima, ka 20–24-aastaste hulgas on palju õppureid. Veidi rohkem saaks ehk aimu, kui nende kahe vanuserühma töötusemäär eraldi esile toodaks, kuid väga kaugele ei aitaks seegi. Parem on juba ise mõni arvutustehe sooritada.

Töötuid oli selles vanusegrupis möödunud aastal 14 600. Kokku elas Eestis 15–24-aastaseid mullu ligi 157 300. Kui nüüd arvutada töötute osakaal kogu vanuserühmas, saame tulemuseks 9,3% (Eurostati andmeil on see näitaja küll 8,7%, sest

EL-i keskse statistikakogu arvates elab Eestis rohkem 15–24-aastaseid, kui usub sinne statistikaamet). Kui teha sama tehe 25–49-aastaste seas, saame tulemuseks 8,9%. Seega on mõlemas vanuserühmas töötute osakaal praktiliselt võrdne. Heitunute ja pikaajaliste töötute osakaal noorte seas on aga märksa väiksem. Muidugi, enamik neist pole jõudnud kuigi kaua töötü olla.

Samasugune on olukord teisteski Euroopa riikides. Kreekas oli möödunud aastal töötute osakaal noorte hulgas šokeerivast noorte töötuse määraast hoolimata 16,1%. Mõnes riigis on töötute osakaal noorte seas kogu elanikkonnaga võrreldes kõrgem, mõnes madalam.

Noorte eripära

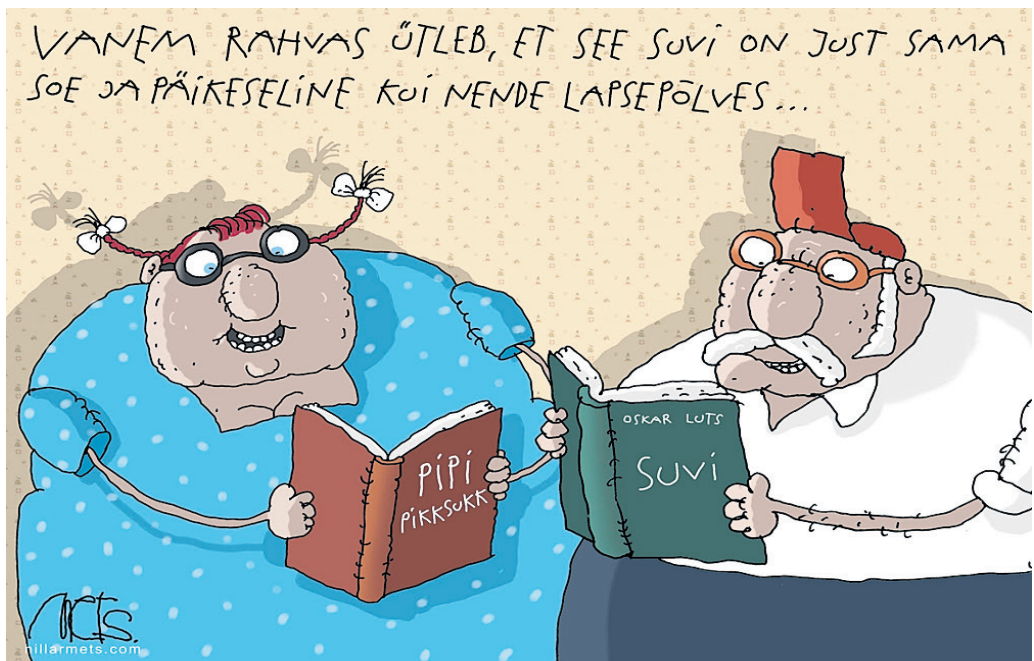
Nüüd võib tekkida küsimus, kas noorte tööpuudusest on üldse mõtet eraldi rääkida. Aus vastus kõlaks, et mitte eriti. Noortel töötutel on küll üks eripära – neil on üldiselt vähem kogemusi kui vanematel tööotsijatel –, kuid muu puhul nende probleemid teistest ei erine. Töötud noored on maailmas tavapäraselt madala kvalifikatsiooniga, sageli põhi- või keskharidusega. Nii võibki nende muresid arvestada siis, kui mõeldakse teiste madala kvalifikatsiooniga töötute abistamisele. Kadunud põlvkonna tekkimise oht Euroopa lõunariikides on siiski otseselt tingitud sealsest majanduskriisist, mitte sellest, et noored on kriisis oluliselt haavatavamad kui teised vanuserühmad.

Järelikult ei saa statistilisest vaatenurgast lähtudes päris nõus olla Euroopa Nõukogu järeldusega, et noorte tööpuuduse vastu on haridus parim kaitse. Kui Eestis veel rohkem noori töøjõust koolipinki suunduks, tähendaks see ju noorte töötuse määra kasvu, sest murru nimetaja jääks väiksemaks. Pealiskaudsel vaatlusel võiks sellest ju probleemi süvenemist välja lugeda. ●

Samal teemal

Gestur Guðmundsson „Ei ole õige ennast töötuses süüdistada” **EPL 29.6**

HILLAR METSA METSIK MAAILM

a

ARKAADIA

E-RAAMAT

Raamatupoekett Apollo teatas, et aasta esimesel poolel müüs ettevõtte mullusega võrreldes 146% rohkem e-raamatuid, paberraamatute müük kasvas 7%. **EPL**

ROWLING

Briti ajaleht Sunday Times paljastas, et menukirjanik J. K. Rowling avaldas valenime all krimiroomaani. Autor kinnitas väite õigsust. Tänavu aprillis Robert Galbraithi nime all ilmunud raamat

„Käo kutse” („The Cuckoo’s Calling”) teenis positiivset kriitikat, kuid seni on seda müüdud kõigest 1500 eksemplari. Järgmine raamat ilmub Galbraithi nime all järgmisel aastal. **BBC**

MUUSIKAL

20th Century Fox andis teada, et stuudio mängufilmide põhjal valmib üheksa Broadway muusikali, produtsentideks Kevin McCollum, John Davis ja Tom McGrath. **YAHOO**

Rein Raud: lavastamine on raskem kui arvasin

Lavastaja-debüüti käe all tuleb sügisel välja spagetivesterni-stiilis ajatu lugu, mille tegelasteks kinnisvara-keerises ekslev pärijanna Laila ning müstiline Vend, kes saabub linnakesse muresid lahendama.

Intervjuu

Mari Peegel
ajakirjanik

Kirjanik ja japanoloog Rein Raud teeb teatridebüüdi, lavastades Rakvere teatris oma romaani „Vend” teatriveriooni.

●● **Kes leidis kelle? Kas teater pöördus teie poole või vastupidi? Kas see, et väikelinnas aset leidv lugu lavastub just Rakvere teatris, on juhus?**

See oli päris pikk protsess. Kõigepealt tuli Üllar Saaremäe mulle rääkima, et nad tahaksid Rakvere teatris „Venda” teha, aga kuidas ja kellega, seda ta esialgu ei öelnud. Mõte tundus mulle huvitav, nagu väljakutse, kuidas seda harukordselt tekstipõhist lugu võiks laval edasi anda. Muudkui arutasime seda asja, aga mu küsimusest, kes võiks lavastada, läks ta kogu aeg väga osavalt mööda. Siis mingil hetkel hakkas rääkima, et ma võiksin ka kogu aeg selle protsessi juures olla ja näha, kuidas lavastus sünnib. Ja siis kutsus vaatama Urmas Vadi „Hullumaja suvepäevi”, mis mulle väga meeldis. Alles siis ta reetis, et tal on plaan kutsuda teatrisse lavastama mõttevärskuse hoidmiseks aeg-ajalt inimesi, kellel vastav kogemus puudub, sest kogenud trupp oskab neile tehnilistes asjades piisavalt nõu anda. Nii et ei ole juhus, et see lavastub Rakveres. Aga mitte sellepärast, et Rakvere on „Venna” tegevus-

Vaatan nüüd laval toimuvat teise pilguga. Muutunud on suhe teksti kui niisugusesse.

paigaga sarnanev väikelinn, vaid sellepärast, et Rakvere teatri juhtkonnal on soov ja valmidus selliseid riske võtta. Kuna teater ja teatriprotsess on mulle alati huvi pakkunud ja kuna kolleegi tulemus oli suurepärane, siis jäingi nõusse. Seda enam, mis seal salata, huvi lavastamise vastu on mul tegelikult olnud üsna ammu.

Paremal: Rein Raud ning kunstnik Danius Liškevičius ja Rosita Raud.

Foto: Heigo Teder

●● **Et loovisikud teevad mitmes vormis kunsti, pole kuigi haruldane või imekspandav. Aga kui raske või kerge oli teil isiklikult lavastajaks hakata?**

Olen selle protsessiga seoses õppinud kiiremini ja rohkem kui juba väga kaua. Loomulikult olen intensiivselt lugenud ka teatralast kirjandust, klassikute eneserefleksioonidest käsitööõpikuteni. Mitte et ma oleksin tingimata suutnud vältida neis loetletud vigu. Pean ütlema, et see töö on tunduvalt raskem, kui ma algselt oletasin. Just psühholoogilises plaanis, koostööstili kujundamisel. Kuigi kasu on siin olnud nii akadeemiliste seminaride kui ka asutuse juhtimise kogemustest. Kõige keerulisem on oma arusaama või nägemuse viimine teiste inimesteni, kes seda praktikas teostama peavad, nii et

nad sellest sisimas samamoodi aru saaksid ja seda usuksid.

●● **Mida lavastamine teile annab?**

Noh, teatris käies vaatan nüüd laval toimuvat hoopis teise pilguga. Arusaamine teatrist on muutunud väga oluliselt. Minu jaoks on tähtis, et muutunud on suhe teksti kui niisugusesse – sõnadesse, mida ma mistahes žanris kirjutan. Milline saab olema selle protsessi lõpptulemus, on praegu veel vara öelda, aga ma olen üsna kindel, et see peegeldub ka mu raamatutes.

●● **Venda võiks nimetada „seisundiromaaniks”, seal on palju kirjeldustest tulevat meeleolu ja atmosfääri, aga vähe dialoogi. Kuidas toote raamatu õhkkonna lavale?**

Loomulikult ei ole võimalik ega vajalik viia kirjandust lavale, nii et ta seal jääks isendaks. Teatrietendus ja sel-

le aluseks olev raamat on alati kaks erinevat teost. Sestap oligi üks esimesi väljakutseid välja mõelda, millistel teatral-

Kui samad samud oleks ette võtnud keegi teine, siis võib-olla oleksin pahane.

setel viisidel on võimalik saavutada raamatu keelekasutusele sarnast tulemust. See on eeldanud üsna drastilisi muutusi, löikeid ja lisandusi. Kui needsamad sammud oleks ette võtnud keegi teine kui ma ise, siis võib-olla oleksin praegu isegi pahane. Ometi on need muudatused vältimatud. Tulemuseks on „Vend” laval palju hoogsam kui raamatus ja aeg-

ajalt võib ka naerma panna, aga ma loodan, et see on selline vabastav naer, mis aitab asjadest paremini aru saada.

●● **Kas teil on lavastajate hulgas ka nõuaandjaid?**

Kui mitte arvestada kõiki neid, kelle etendustest olen õppinud või kelle teoreetilisi tekste olen lugenud, siis ei. Tõsi, truppis on mitu inimest, kes on ka lavastajad, aga ühes või teises asjas olen küsinud ja kuulanud kõigi trupi liikmete kommentaare, nagu ka kõigi teiste etenduse loomises hõivatud inimeste omi.

●● **Milline Vend on Üllar Saaremäe?**

Venna kuju on äärmiselt keeruline roll. Tegemist ei ole ju tavalise tegelasega, kelle mõttemaailma ja tundeelu näitleja võiks endale omaseks teha, et seda siis edasi anda. Mulle meeldib, et Saaremäe Vend sünnib suhtes kõigi teistega,

kellega ta kokku puutub, ta on parimatel hetkedel olnud selline fundamentaalne, algne kohalolek, mis paneb kõik enda ümber tiirlema ka selleks midagi ette võtmata. Samuti nagu raamatus. ●

„Vend”

Lavastaja: Rein Raud
Kunstnik: Danius Liškevičius (Leedu)

Kostüümikunstnik: Rosita Raud

Osades: Üllar Saaremäe, Tiina Mälberg, Ülle Lichtfeldt, Silja Miks, Natali Lohk, Alo Kurvits, Toomas Suuman, Mihkel Kabel, Margus Grosnõi, Eduard Salmistu

Esietendus 20. septembril 2013 Rakvere teatri suures saalis

Hõllandused Islandilt, Carl Jung soovitaks

Arvustus

Mari Peegel
mari.peegel@epl.ee

**Kätlin Kaldmaa Islandi-
raamat on reisikiri
trollide ja vulkaanide
saarele ning mõistatuslik-
ku inimhinge.**

Carl Gustav Jung on kirjutanud oma autobiograafias, et tänapäeva inimese vaimse pidetuse üks põhjusi peitub selles, et moodsas maailmas on puudu maagilisest mõtlemisest. See on mõtlemine, mis on teadusliku maailmapildi, *ratio*'l põhineva maailma vastand. Seal on koht üleloomulikkusel, loogikale allumatutel seostel, UFO-del, härjapõlvlastel ja muul taolisel kahtlase kõlaga kraamil. Jungi järgi vajab inimene seda „teist dimensiooni” olemuslikult. Seega võib pikemata öelda, et Jung oleks lubanud Kätlin Kaldmaa uuele romaanile „Islandil pole liblikaid” oma nimega soovitusbänneri panna.

Kaldmaa raamat pole ametlikult *fantasy* ega ulme, vaid ühe Islandi suguvõsa lugu. Kuid sisuliselt on Gudrunist ja Jónist algaval perepuul rohkem ühist Gabriel Garcia Márquezi Buendiade suguvõsa kui A.H. Tammsaare Paa-side perelooga. Miks? Sellepä-

rast, et seal kaugel Islandil, maal, kus sõltutakse heeringaparvi liigutavate hoovuste suvast, juhtub kummalisi asju. Selline on Islandi kuvand ja bränd olnud aastasadu ning nii polegi loomulikult juhus, et Kaldmaa on oma esikromaanini tegevuspaigaks valinud just selle paiga „ääretuse äärel, kus igauks on argiselt ääretust ääreni täis”. Nagu sellest tsitaadistki välja lugeda võib, teab autor, et erilistest asjadest tuleb rääkida erilises keeles. Nagu liturgiat ei saa pidada kontorisonavaras, pole võimalik rääkida argiselt ka näiteks Gudrunist, kes

Maal, kus sõltutakse kalaparvi liigutavate hoovuste suvast, juhtub kummalisi asju.

suhtleb oma aastateks merele läinud mehega mõtete teel. Võib öelda, et kohtame raamatus autorit, kes on maagilise sõna, maagilise lause ja kirjel-duse otsingul. Eestis tunneb end selles asjas kindlasti kõige kodusemalt Jaan Undusk, kes on „maagilist sõna” määratlenud kui „silda inimese ja „millegi muu” vahel”. Seda mis-ki muud, mida võiks nimetada ehk meie elusid määravaks nimetuks hoovuseks, otsib

Kaldmaa Eesti murdekeele sõnade, ärajäetud kirjavahe-märkide, *layout*'i-mängude ja matemaatiliste tähistuste kaudu. Kas ta selliste märgi-mängudega lugejale oma pointi ka kohale viib, on konkreetses lugejas kinni. Selles, kui suur on tema valmisolek mänguga kaasa minna ja teistsugusega kohtuda.

Kaanetekstis lubab Kaldmaa, et peale heeringate, vetikate, trollide ja armastuse saab neis lugudes kohvi ka. Ehk ka reaalsus jõuab mõnikord Islandile ning teeb selle raamatu veel mitmetahulisemaks ja erilisemaks. ●

Islandi vulkaanilise looduse keskel tundub maagia uskumine juba üsna mõistlik.

Foto: Andres Putting

„Islandil ei ole liblikaid”

Kätlin Kaldmaa
●● Aja-
kirjade
kirjastus

Kätlin Kaldmaa

Foto: Terje Lepp \ EPL arhiiv

Ellen Niit 85

Luuletus

Ave Alavainu
kirjanik

**Laupäeval tähistas
tähtsat sünnipäeva
kirjanik ja tõlkija, eesti
lasteluule kujundimeister
Ellen Niit. Palju õnne!**

*nii vanaks elada on
jumalate austus –
sa püha hing*

*su silmi vaadates
kaob igaiühest
autus –
ka röövlist –
ning*

*su ümber säratab
su elusäde,
meid kõiki kohustab
su elusamus*,
su „süda peo peal”
kõikjal
valgust heidab –*

*ka sellele,
mis seni
ennast peidab...*

*elusamus – Uku Masingu sõna elukvaliteedi ja elutahta kohta

Ellen Niit

Foto: Terje Lepp / EPL arhiiv

AS EESTI AJALEHED RIDADESSE ON OODATUD

reklaamiosakonna kujundaja

TÖÖ SISU:

- reklaamide kujundamine
- reklaamide tehniline kontroll ja vajadusel klientide nõustamine
- reakuulutuste küljendus ja reklaamilehekülgede montaaž

SOBIV KANDIDAAT:

- tunneb end koduselt kujundus- ja fototöötalusprogrammides
- omab töökogemust Adobe CreativeSuite'i programmidega
- (InDesign CS, PhotoShop CS, Illustrator CS)
- on loominguline, aga samas ka korrektne
- talub pinget ja peab kinni tähtaegadest
- on koostööaldis klientide ja kaastöötajatega

MEIE POOLT:

- mitmekülgne ja väljakutseterohke töö
- moodsad töövahendid, uusim kujundustarkvara
- Toetavad kolleegid ja toredad kliendid
- Eneseteostusvõimalused Eesti suurimas meediakontsernis

Kandideerimiseks palume saata CV ja näidistöö (kujundatud reklaam või trükise näidis PDF-failina) hiljemalt **4. augustiks** e-postile hurma.kermas@lehed.ee

AS Eesti Ajalehed põhitegevusala on kahe Eesti suurima nädalalehe – Eesti Ekspressi ja Maalehe – ning kvaliteetpäevalehe Eesti Päevaleht väljaandmine. Lisaks paberlehtedele haldab AS Eesti Ajalehed veebiväljaandeid www.epl.ee, www.ekspress.ee, www.maaleht.ee ja www.aialeht.ee, annab välja ajakirja Maakodu ning tegeleb kliendilehtede ja raamatute kirjastamisega ning digitaalsete lehtede väljaandmisega. Ettevõtte kuulub börsil noteeritud meediakontserni AS Ekspress Grupp. ASis Eesti Ajalehed töötab 300 inimest.

Eesti Ajalehed

Raa(a)mi sees on raa(a)m

Arvustus

Maiu Nurka
kultuur@epl.ee

Hüljatud postsotsialistliku vaksali eluheidikutest elanikud küsivad rongi oodates, milleks ja kellele nende elu on vaja.

Tapa raudteejaam oli kunagi hinnatud ja ruumikas ajaveetmiskoht, mis minekut või tulekut ootavaid inimesi täis. Praegu on rongijaamal lastud näljasurma surra, pruuni puust hoone aknad on juba aastaid kinni naelutatud. Sestap kujutab „Titanicu orkester” Tapa raudteejaamas endast kõige paremini n-ö kohateatrit: näidendi tegevus toimub mahajäetud raudteejaamas ja tühjuse rütm tiksub näidendiga samas taktis.

Hristo Boytchevi näitemängu tegelasteks on neli eluheidikut, kelle näguripäevi toidab mõte peagi peatuvast rongist, mis neid ometi minema viiks. Kui kaua seal isekeskis juba elutsetakse, pole teada. Aeg-ajalt imbub sekka kilde kellegi minevikust. Näiteks Metol (Margus Prangel) on

kaks kõrgharidust ja läbitud ka eluülikool, mille aineladviikuks kulmineerus vanglakursus. Nii on Meto seltskonna kõrilõikajast intellektuaal, kellele kogu see kentsakas kooslus allub.

Reaalsustaju ja iseenese olemasolu seab kahtluse alla seltskonda ilmuv hundijalaveest läbi imbunud, tasakaalu- ja kõnehäiretega trikimees (Argo Aadli), kelle suust tuleb sõna otseses mõttes mune. Ja

üsna pea on need neliku jaoks suisa kuldmunad – mees võib silmapetetega kõigi pilke ja haagib tarkusepärlitega seltskonna kõrvad oma mõtte külge. Doko (Guido Kangur) jälle muretsseb valdavalt mullu hinge heitnud kaaslase – oma emakaru Katja pärast. Lõpuks on igapäev justkui paber, mis neid siit minema viiks.

Saagiks vaid taara

Ometi on kõik veel siin. Kas ei näe nad tõepoolest enam reisijate meele välja, et rongi kiirus kahandamist vääraks või pole selle neliku jaam lihtsaks peatuseks enam ette nähtud? Mõõduvad rongid pillutavad valukombel nende pihta üksnes (pool)tühje pudeleid. Tõsi, mõne põhi teeb küll avastamisrõõmu, kui kangem kraam põhja peal veel paisab ja kainenemisohu minema peletab.

Näitlejate mäng on vahetu ja sujuv. Doko palju mõtteid ei avaldagi, kuid juba Kanguri puhas kohalolu, seisatuv pilk publikusse või suunurga kergitus on kõnekas.

Uhtäkki muutub ruum ülevaks ja kannab kuulaja-vaataja helidega koos kõrgemale ja kaugemale. Valgus loob pimedasse ruumi kuldse lae-

Juba Kanguri puhas kohalolu, pilk publikusse või suunurga kergitus on kõnekas.

„Titanicu orkester”

Autor: Hristo Boytchev
Lavastaja: Madis Kalmet
Kunstnik: Toomas Hõrak
Helilooja: Urmas Lattikas
Osades: Elina Reinold, Argo Aadli, Margus Prangel, Guido Kangur ja Raimo Pass
Esietendus 7. juulil Tapa raudteejaamas.

Argo Aadli jutu- ja trikimees (vasakult kolmas) õgvendab silmapetetega reaalsust. Foto: Arvet Mägi

aluse helgi, mis rebib tegevuse hetkeks räämas rongijaamast eemale – et siis pimedas hägu tekkides taas maa peale tagasi tulla. Lavastuses lõhutakse pidevalt ettekujutuse ja reaalsuse piire ning lõpuks näikse küsivat, millal on inimene õigupoolest olemas. Kas on

võimalik kadunud olla, kui oled koos teistega või on just täielik üksindus kadumine?

On tunda sarnasust R.A.A.M-i eelnevate tükidega, paralleele võib tõmmata näiteks lavastustega „Viirastuste vaksal” ja „Kuningas sureb”. Selles etenduses löi tegevus

tugevad piirjooned, aga sisu on õrn ja hõljub justkui kusa-gil ringi. Publik saab tugeva raami, aga peab ülejäänud osale hakkama selle sees sobivat asukohta otsima. Nii et etenduse lõpuks võib öelda: jaa, hää tükki, kõrged teemad, aga miskit nagu ei eendu. ●

RAAMATUD

RAUDNE EESRIIE
Anne Applebaum
Tõlkinud Tõnis Värnik
624 lk, Varrak

Tuntud ajakirjanik Anne Applebaum annab raamatuga ülevaate sellest, kuidas kommunistid pärast Teist maailmasõda Ida-Euroopas võimule tulid ja sealsed rahvad oma hirmuvalitsusele allutasid. Autor on kasutanud hiljuti avatud Ida-Euroopa arhiivide materjale, teinud sadu intervjuusid ja tõlkeid eri inimeste mälestustest, kus kirjeldatakse rabavate üksikasjadega, kuidas miljonid inimesed püüdsid nende elu põhilikult muutnud olukorraga toime tulla.

EÜE JÄLG
Koostanud Tiit Pruuli
560 lk, Varrak

Eesti tudengid käisid kolmkümmend aastat (1964–1993) suviti ehitusmalevas. EÜE ametlikuks eesmärgiks oli Nõukogude noorte tööne ja ideoloogiline kasvatamine. Õilis kommunismiüritus pöördus aga kiiresti ühiskonna alustalade vastu.

Tiit Pruuli on raamatu „EÜE jälg” jaoks intervjuerinud sadu malevlasi ja toonud arhiividest välja dokumente, millest mõned panevad naerma ja teised nutma. Mahukas raamat annab põhjaliku ülevaate inimestest, kes EÜE-t ehitasid, ja neid ümbritsevast ajast.

KANAPIDAJA KÄSIRAAMAT
Piret Lemetti
119 lk, Hea Lugu

Kana on vähenõudlik ja armas kodulind, keda saab pidada nii maal talus kui ka linnas tagahoovis. Tuleb vaid teada, mida kana eluks

vajab. Hobina kanu kasvatava Piret Lemetti ilukirjanduslike sugematega varustatud praktiline käsiraamat sisaldabki kõike seda, mida üks kanadega tegelev inimene teadma peaks: tibudest munadeni, kanakuudist jooksuaediku ja jooginõuni.

SEIKLUSED METSAPÄRDIL
Elsa Pelmas
232 lk, Hea Lugu

See on lugu tüdrukust, kelle vanematel ja isegi vanavanematel pole suvel lapse jaoks aega. Nii saadetaksegi tüdruk linnast metsa vanavanavanemate juurde, kus on elu hoopis teistsugune. Linnatüdrukule algselt võõrana tunduv maaelu saab ajapikku armsaks ning seiklused, mis linnas kunagi ei juhtuks, saavad nüüd tõeks. Nutikas tüdruk õpib heina tegema, magab esimest korda lakas, ehitab kindlust, tegeleb koduloomadega, leiab uued sõbrad ja lahendab ka ühe kuriteo.

MA PÄÄSESIN SIISKI
Johannes Raudmäe
184 lk, Hea Lugu

Mida pidid tegema Viljandi kaitseliitlased 1939.–1940. aastal, kui Eesti oma-riiklus hakkas kaduma? Mis toimus 1941. aastal Valgas, kui üks okupatsiooniasendus teise? Milline oli Eesti 5. piirkaitserügemendi tegevus ja saatus selle ülema silme läbi? Kolonelleitnant Johannes Raudmäe (1891–1973) kirjeldab paguluses kirjapandud mälestuskildudes nii neid sündmusi kui ka seda, kuidas ta otsis koos teiste eesti sõjameestega 1944. aasta sügisel võimalust pääseda Nõukogude võimu alt vabasse maailma.

Grind Festil käis tantsimas tuhandeid inimesi

Pärnus Audru ringrajal toimunud elektroonilise muusika festivali Grind Festi raames esines reedest laupäevani üle 30 artisti. Reedel õhtu üks menukamaid esinejaid oli Austria duo Camo & Krooked, kes kinnitasid hiljem Eesti Päevalehe toime-

tajale Ave Tamperele, et pidasid ka ise esinemist eriti õnnestunuks. „Inimesed laulsid kaasa peaaegu kõiki lugusid, mida me mängisime,” sõnas Krooked ehk Markus Wagner (pildil vasakul). Duo mängis ka lugusid septembris ilmuvalt uuel

plaadilt, millega Austria DJ-d lubavad nihutada R&B piire.

Üritust soosis ilus ilm ning rahvast jagus pidutsema nii pealavale, telgidiskole kui festivaliala parklasse. Korraldajate esialgsel hinnangul viibis mõlemal päeval kohal 5000–6000 ini-

mest. Kuigi paljud pidulised olid ilmselgelt napsitanud, ei torganud ajakirjanikule silma ühtegi juhtumit, kus keegi teisi kontserdikülalastajaid tülitada või häirida oleks püüdnud.

Vaata videointervjuud Camo & Krookediga Delfi Publikust. **EPL**

S SPORT

NELJAPAAT LUZERNIS MEDALIKOHAL

Eesti paarisaeruline neljapaat koosseisus Kaspar Taimsoo, Sten-Erik Anderson, Allar Raja ja Kaur Kuslap sai nädalavahetusel Luzerni MK-etapil kolmanda koha. Finaalsõidus jäi nende lõp-

pajaks 5.44,48, millega kaotasid esikoha võitnud Horvaatiale viie ja teiseks jäänud Saksamaale kolme sekundiga. Järgmine neljapaadi võistlus on Lõuna-Koreas toimuv MM. **Delfi**

EESTI KAOTAS SERBIALE

Eesti korvpallikoondis kaotas universiaadil veerandfinaalis Serbiale 88 : 43 ja jätkab turniiril 5.–8. koha mängudega. Järgmiseks vastaseks on Leedu 55 : 60 alistanud Austraalia. **EPL**

TAARAMÄE TOURIL

Tour de France'il sõideti eile 242,5 km pikkune etapp Givors–Mont Ventoux, tegu oli tuuri ühe raskeima osaga. Võitis üldliider Chris Froome, Rein Taaramäe oli 137. kohal. **Delfi**

Eestlaste tublimad: Nurger ja Saare

Koondise tublimad omavahel. Rauno Nurger (vasakul, number 13) on kohe innukalt valmis appi tormama, kui Sander Saare vise ei peaks sel korral tabama.

Foto: Hendrik Osula

Analüüs

Pärt Talimaa
reporter

Eesti Päevaleht analüüsis korvpalli U-20 koondist ja leidis, et peale kahe mängija on teistelt vaid üksikuid sähvatusi tulnud.

Vastas on 211 cm pikkune Prantsusmaa teise liiga kõige väärtuslikum pallur Mouhamadou Jaiteh? Pole probleemi, Rauno Nurger teeb talle uut ja vana. Ka sloveenid pidid nii mõnelgi korral suu ammulle vaatama, kuidas eestlane neile kavalate petetega ära teeb.

Iga kohtumisega on paremaks läinud tagamängija Sander Saare, kes on vastaseid surve alla pannud väga hea kaitsetegevusega ja ühtlasi rünnakul meeskonnakaaslasel kavalate söötudega toinud. Vajadusel ka ise sopsanud. Nema on olnud eestlaste tublimad mängumehed.

Tarva palluril Oliver Metsalul on olnud hea viskekäsi: ta on eestlastest ainsana tabanud rohkem kui pooled visked. Veelgi rohkem võiks ta kasutada oma põhirelva ehk teravaid läbimineid. Teine Tarva pallur ehk Mihkel Schleicher on vähemalt kaugvisetel olnud sama kibe käsi kui Metsalu, tabades 14 viskest pooled. Võimsa kehaehitusega Schleicher on korralikult tegutsenud ka ründelaual, ent korvialuste visete realiseerimine on keh-

halb visketabavus on kummitanud ka võistkonna kaptenit Rait-Riivo Laanet. Kui Itaaliale viskas ta 24 punkti, ei hakanud ta pärast kohtumist rusikatega vastu rindu taguma. „Mida rohkem sa mööda viskad, seda suurem on tõenäosus, et järgmine läheb sisse,” oli Laane aus kommentaar. Lubamatult palju – 15 – on tal kogunenud ka pallikaotusi, mida on samaväärselt resultatiivsete söötudega.

Kõik või mitte midagi

Väljendit „Kas kõik või mitte midagi” võiks kasutada Martin Paasoja puhul. Pole kahtlustki, et ta on võitleja ja tormab ennastalgavalt igale pallile järele, ent kui tabavusprotsent on 30,6, ei ole võimalik suurest efektiivsusest rääkida. Peale selle veel pallikaotused ja lööri läinud rünnakud, kus Paasoja nii mõnelgi korral tahtis liiga kiiresti ja ise kõik ära otsustada.

Koondise lennumasin Martin Jurtom pole turniiril veel

vajalikku kõrgust leidnud. Õnneks ei ole ta püssi nurka visanud ja jätkab visalt üritamist – küll üks kord ikka välja tuleb. Jurtomi puhul võib kogu turniirile olla jätnud oma jälje ka jaanipäeval Sloveenias proovidel käimine, mis palluri EM-iks valmistumise rütmis sassi lõi.

Kui Tiit Talumaa oleks kõigis mängudes pingilt nii sekunud kui Sloveenia vastu, peaksid vastased korralikult värisema. Paraku on hiljem rohkem kogunenud just ebakindlaid sooritusi.

Kõik põhimehed on senistes mängudes pakkunud küll ilusaid sooritusi, ent eesootavatele mängudele vastu minnes on koondisel veel parandamisruumi. Alustades kas või sellest, et 64 vabaviskest on realiseeritud kõigest 36.

Nelikule Kent-Kaarel Vene, Kevin Täpp, Kristen Meister ja Taavi Leok on võimatu hinnangut anda, sest nad on nelja mängu peale platsil kokku viibinud ainult veerand tundi. **•**

Turniir jätkub Gruusia vastu

Eesti alistas küll 75 : 58 Tšehhi, ent kuna jäime Itaaliale alla 78 : 90, tuli alagrupis leppida neljanda kohaga, mis tähendab, et Eesti mängib kohtadele 13.–20.

Neljaliikmelises grupis on peale Eesti veel Bulgaaria, Gruusia ja Rootsi. H-vahegruppi kuuluv Eesti esimeseks vastaseks on täna kell 13.30 TTÜ spordihoones Gruusia, kes sai kaks

hävitatavat kaotust Leedult ja Serbiast. Alagrupiturniiril jäi võidutaks ka Bulgaaria. Rootsi alistas Ukraina, keda meiegi EM-i eelset kontrollturniiril võitsime. G-vahegruppi kuuluvad Iisrael, Serbia, Tšehhi ja Ukraina.

Üheringilise turniiri järel heitlevad mõlema neliku kaks paremat kohtadele 13.–16., ülejäänud mängivad kohtadele 17.–20.

Kergejõustiklased töid laupäeval Eestile kaks pronksi

Tampere toimuvatel U-23 kergejõustiku EM-il tuli proksile 400 m tõkkejooksus uue Eesti rekordiga 49,19 Rasmus Mägi, universiaadil Kaasanis aga kõrgushüppaja Anna Iljuštšenko 1.94-ga.

Mägi oleks peaaegu kaela saanud säravama medali – alles fotofiniš tegi kindlaks, et britil Sebastian Rodgeril õnnestus lõpujoon ületada eestlasest kolme tuhandiksekundi võrra eespool. Esikoha sai serblane Emir Bekrić 48,76-ga. „Tase oli siin ikka päris kõva. Lootsin ikka medalit. Selge see, et esikoha võitja oli kiirem ja kogenum, aga jagasin ikkagi teist-kolmandat tulemust. Ainult kolm tuhandikku jäi vahele. Samas olid kogu esikolmiku ajad väga kiired, seega ei pea väga masenduma,” lausus Mägi

Iljuštšenko oli medaliga iga ti rahul. „Enda jaoks otsustasin, et ükskõik milline medal tuleb, ikkagi olen rahul. Minu selle

hooaja parim tulemus enne võistlust oli 1.88 ja siin 1.94 hüpata on päris hea,” hindas ta.

Iljuštšenko tunnistas ühtlasi, et kuna Eestil universiaadil seni medalit polnud, olid lootused üsnagi kõrged. „Kartsin isegi pisut enne võistlust, ammu pole sellist tunnet olnud, et midagi süüa võistluse eel ei taha,” ütles ta.

Ees ootab MM

Nüüd seavad nii Mägi kui ka Iljuštšenko sihi augustis Moskovas peetavaks MM-iks. Mägi loodab veel enne seda mõnel võistlusel kaasa teha, et parimas vormis olla. „See rütm, millega jooksmas läksin, tuli üsna korralikult välja, aga mõni väike aps on ikka veel sees. Tasuks veel katsetada,” sõnas ta.

Nädalavahetusel võistlesid Tampere ka kõrgushüppaja Eleriin Haas, kes sai EM-il 1.87-ga kuuenda koha ja Kaur Kivistik, kes oli 3000 m takistusjooksus 8.42,98-ga kuues. **•**

Tyson Gay patustas dopinguga

100 meetri sprindi USA rekordimanik Tyson Gay tunnistas positiivset dopinguproovi ning loobus seetõttu augustis Moskovas toimuvatest maailmameistrivõistlustest.

2007. aasta maailmameister Gay, kes on praegu hooaja edetabelijuht, tunnistas telefonikonverentsil positiivset A-proovi ja ütles, et sai teate maikuus võistlusvälise kontrolli käigus võetud proovi positiivseks osutumise kohta antidopinguagentuurilt sel reedel. Ameeriklase B-proovi tulemusi pole veel avaldatud.

„Mul ei ole teile ühtegi sabotaaži lugu rääkida. Ma lihtsalt usaldasin kedagi ja ta vedas mind alt,” ütles Gay. „Ma tegin vea. Ma võtan ennast Monacost (järgmisel nädalal Teemantliiga etapp – toim) ja MM-ilt maha.”

Gay jooksis 21. juunil USA-s Des Moines'is hooaja parima tulemuse 9,75. Tema isiklik rekord on 2009. aastal Shanghais püstitatud 9,69. **• Delfi**

NORDECON OPEN 2013

RAHVUSVAHELINE ITF-SARJA 15 000 \$ AUHINNAFONDIGA TENNISeturniir

13.–20.07 Tere Tennisekeskus (Tallinn, Sõjakooli 10)

**Kvalifikatsiooniturniir
13.–14. juuli**

**Põhiturniir
15.–20. juuli**

**Finaalmängud
19. ja 20. juuli**

*Tule kaasa elama!
Kohtume väljakutel!*

Jürgen Zopp
Eesti meeste tennis esireket

Turniiri toetajad ja koostööpartnerid:

ITF
Pro Circuit

NORDECON

USTF
US TENNISERAKKADEMIA

BALTCAP

Jeep

SILBERAUTO

HASARTMÄNGUMAKSU
NÕUKOGU

Tondi
Biskviti

TRUMM
Spordi- ja Noorsooamet

Quattromed

paf

SEIKO

bauer
water technology

Energate
Gate to Energy

Eesti Päevaleht

saku

TERE
TENNISERAKKAD

EESTI KULTUURKAPITAL

DIMES

Babolat

Kaasani universiaad: täis tribüünid, tühjad bussid ja võimas härra Putin

Telegramm

Ivar Jurtšenko
Kaasan

Sotši OM-i korraldaja Venemaa jaoks on universiaad hea enesereklaam, et näidata oma suutlikkust.

Pole kahtlustki, et universiaade üritatakse korraldada olümpiamängude vaimus. Sõna universiaad ongi rahvusvaheliselt kombineeritud kahe sõna baasil – ülikool ja olümpia. Enda kogemuse najal võin öelda, et mängude aura on paljuskki sama mis olümpiamängudel, vähemalt siin Kaasani. Varasemat kogemust universiaadidest mul pole, aga siin Tatarstani pealinnas on suudetud olümpia aura tööle panna.

Mõned erinevused masinavärgi toimimises siiski on. Kui olümpiamängudele jookseb rahvusvaheline meedia tormi ja kohti jaotatakse riikide kaupa näpuotsaga – tahtjaid on reeglina rohkem kui eraldatud kohti –, siis universiaadil on välismaa ajakirjanike pöud.

Peapressikeskuse ja võistluspaikade vahel liikuvad suured meediabussid haigutavad tühjusest. Julgen öelda, et üle poolte kordadest olen istunud bussis ainsa reisijana. Bussijuhid on tüdinud ja pahatiti morni olemisega vana kooli mehed, kelle põhiline soov on võimalikult vara lõunale saada. Samas, neid võib mõista. Pole just väga lõbus suure bussiga linnas mõttetult ringi vurada. Aga sõidugraafik on must valgel kirjas ja plaan tahab täitmist.

Poliitilise eliidi toetus

Tundub, et universiaad meediakanalite prioriteetide hulka veel ei mahu. Venemaa enda eri meediaväljaannete ajakirjanikke on küll palju kohal, aga nemad liiguvad enamasti oma transpordi ja marsruutidega. Kaasani universiaad on neile kohustuslik üritus.

Venemaa jaoks on Kaasani mängud muidugi kõva propaganda, näitamaks spordimaailmale oma võimu ja suutlikkust. Universiaadi korraldajad naudivad poliitilise eliidi toetust eesotsas president Vladimir Putiniga, kes mängude ajal vähemalt kahel korral ka Kaasani viibis: avatseremoonial ning rahvusvahelise üliõpilasspordi katuseorganisatsiooni FISU täitevkomitee aastakoosolekul, kus tehti lobitööd 2019. aasta taliuniversiaadi saamiseks Krasnojarskis.

Muide, universiaadide korraldamise eest tuleb FISU-le välja käia vägagi kopsakas

Universiaadi avatseremoonia ei jäänud alla olümpiamängude omale. Mängud juhatas oma kõnega sisse president Putin isiklikult.

Fotod: Ivar Jurtšenko, RIA Novosti/Scanpix

Встретимся на Универсиаде!
Универсиадада очрашырбыз!
See you at the Universiade!

следите за возможными изменениями

Июль	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17
Церемония Открытия													
Математическая гребля													
Баскетбол													
Бокс													
Борьба на поясах													
Водное поло													
Волейбол													
Гребля на байдарках и каноэ													
Дзюдо													
Легкая атлетика													

„Kohtume universiaadil!“ Aga pileteid pole, müügipunkti asu-
val plakatil on kõik vabad võistlused juba maha tõmmatud.

Kalev sai VTB-liigas vastased

Peale universiaadi toimus Kaasani eile veel üks tähtis sündmus: loositi korvpalli VTB Ühisliiga alagrupid. Igas alagrupis mängib kümme meeskonda, nende seas on ka Eesti meister BC Kalev/Cramo.

Kalev loositi A-alagruppi koos Krasnodari Lokomotivi, Kubani, Nymburki, PGE Turowi, Kaasani UNICS-i, Vilniuse Lietuvos Rytase, BC Donetsk, Krasnojarski Jenissei, Peterburi Spartaki ja Nižni Novgorodiga. B-grupis on Moskva CSKA, Riia VEF, Minski Tsmoki, Moskva oblasti Himki, Mariupoli Azovmaš, Klai-

peda Neptūnas, BC Astana, Ljubertsõ Triumph, Samaara Krasnõje Krõlja ja wild card'i meeskond – kes asendab liigast loobunud Žalgirise meeskonda.

Kalevi esindajana oli kohal klubi president Ivar Valdmaa. „Meie alagrupp tuli ühtlasem kui B-alagrupp. Meil on kõik võimalused saada kõrgele, aga võime ka jääda allapoole – eks see paistab, kuidas meil hooaeg kulgema hakkab. Kindlasti ei tahaks oma alagrupis enam viimaseks jääda, vaid saada kohale, kus ka preemiaid makstakse, nii et anname endast parima,“ ütles ta.

Meedia vähesest tähelepanust hoolimata jagub Kaasani küllaga pealtvaatajaid. Fotol Jaapani fännid oma ujujaid toetamas.

„Sina oled maailm,“ ütleb tekst universiaadi medalil.

summa. Kaasani puhul oli see rekordilised 20 miljonit eurot, märkis eestlannast FISU täitevkomitee liige Kairis Ulp. Kui lisame mastaapsed investeeringud infrastruktuuri ja uutesse spordirajatistesse, siis on selge, et suveuniversiaadi korraldamine on sarnaselt suveolümpiatele kujunemas suurriikide pärusmaaks. Kaasani ületab sportlaste arv 11 000 piiri ehk n-ö inimmassilt ollakse isegi olümpiamängudest suuremad.

Kuna riik on taga ja korraldajatel finantse jagub, siis suurepärase sammuna on Kaasani võistluste piletihinnad hoitud ülimalt mõistlikul tasemel. Ametliku hinnakirja alusel maksavad piletid kõikide-

le võistlusaladele 30–300 rubla, 0,8–8 eurot. Jah, odavamad piletid saab kätte vähem kui ühe euroga ja see on toonud tribüünidele üsna palju publikut. Ausalt öeldes oli isegi kummuline, et näiteks näda-

Hinnad on tavainimeste jaoks n-ö söödavad ja seda taskukohast võimalust ka kasutatakse. Eriti suur tung oli sünkroonujumise võistlustele, piletid olid viimseini välja müüdnud ja piletita jäänud huvilised küsivad mõõdujatelt, et ega neil juhuslikult mõnda pääset pole.

Tekkis ka naljakaid olukordi. Üks jutukam vanem meesterahvas küsis vastutulevalt neilt, et ega tal üleliigset piletit pole. Saades vastuseks, et pole, uuris ta kohe edasi, et ega neil äkki meest pole tarvis. Saades ka sellele küsimusele eitava vastuse, venitas mees pika lõuga: „Vot kakaja!“

Sportlasi on rohkem kui 11 000 – inimmassilt on universiaad olümpiast suurem.

la sees kell 10 hommikul alanud Eesti-Omaani korvpallimängu jälgis saalis pooltuhat pealtvaatajat. Kohe kindlasti ei olnud tegu potjomkinlusega, et tassime sama publikut ühest saalist teise.

kuulutused.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutused.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

KUI MAAILM VAJAS KANGELAST, KUTSUSID NAD KURIKAELA.

PERE

MINA, SUPERVARAS 2

facebook.com/despiciole

3D EST	11.20	12.35	13.25	14.55	16.05
18.25 (K)	18.50 (v.a. K)	20.35 (R,L,T)			
A. Le Coq sviit:	15.00 (P)	18.00 (R,L,T)			
3D RUS	12.25 (v.a. N)	13.55	15.10		
16.30	17.25 (v.a. K)	20.35 (P,N)			
A. Le Coq sviit:	15.00 (L)	18.00 (P,E,K)			
3D ENG	20.35 (E,K)	(ilma subt.)			

SANDRA BULLOCK MELISSA MCCARTHY

UUS ACTION-KOMÖÖDIA
MENUFILMI "PRUUTNEITSID" LAVASTAJALT!

KARM PAAR

K14

13.19 15.50 19.05 21.45

PARADIIS: USK

ALATES 11.07 2013

PARADIISI TRILOOGIA teine film
režissör ULRICH SEIDL

MS12

LAVASTAJALT GUILLERMO DEL TOLRIT

VAIKSE OOKEAAN VOITLUS

VÕITLE VÕIMSALT VÕI SURE VÄLJA

3D-S

LEGENDARY

12.40 (v.a. N) 15.15 20.00 (v.a. K) 21.35 / A. Le Coq sviit: 21.00 (v.a. N)

JOHNNY DEPP ARMIE HAMMER

ULJAS RATSANIK

MS12

11.35 (K) 12.10 (v.a. K) 15.55 18.20 (v.a. K) 21.10

Filmide "Enne päikesetõusu" ja "Enne päikeseloojangut" järg

Julie Delpy Ethan Hawke

Enne südaööd

Kinodes 28. juunist

PARADIIS: USK	21.15	K16
MET SUVEOOPER: LA TRAVIATA	kolmapäeval, 17. juulil 19.00	L
ENNE SÜDAÖÖD	18.40 (v.a. N)	K12
KIRED ja VIHASED 6	13.30	MS12
LÖPP	17.20 21.55	K16
NÜÜD SA NÄED MIND	14.50 (K) 15.20 (v.a. K) 18.35 21.30 (v.a. N)	MS12
POHMAKAS 3	12.15	K14
RIFF 2: TÕUSULAINE	2D EST 11.30	PERE
SAMSARA	16.20	L
SUUR GATSBY 3D	20.55	MS12

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

SUURED PULMAD	19.45 (v.a. N)	MS12
TERASMEES 3D	3D 12.00 (v.a. N) 17.45	MS12
Z MAAILMASÕDA 3D	2D 14.35 3D 19.10 21.00 (N) 21.50 (v.a. N)	MS12
EELLINASTUSED!		
BLING RING	neljapäeval, 18. juulil 19.45	K12
PATUPUHASTUS	neljapäeval, 18. juulil 21.50 (FTD!) A. Le Coq sviit 22.00	K14
RÜNNAK VALGELE MAJALE	neljapäeval, 18. juulil 21.40 (Feel the Difference!) A. Le Coq sviit 19.00	MS12
SUGAR MAN	neljapäeval, 18. juulil 19.15	MS12 L

*A. Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,50€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 7,50€/lastepilet 3,90€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,90€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,40€/lastepilet 3,90€. A. Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Relv igas käes

Una pistola en cada mano

Režissör CESO GAY

11:20 15:30 19:35 21:30

Enne südaööd

Kinodes 28. juunist

13:15 17:25 21:20

Suured pulmad

Большая свадьба

19:30

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO »SÕPRUS«

EUROPA CINEMAS MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

PARADIIS: USK

PARADIISI TRILOOGIA teine film
režissör ULRICH SEIDL

KINO

11:07 18:30

15.07	Leiutajateküla Lotte	11:00	Enne südaööd	13:15 17:25 21:20
	Relv igas käes	11:20 15:30 19:35 21:30	Suured pulmad	14:10 17:40
	Käsi käes	12:30 16:00	Olen nii elevil	19:30

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

15.07

Paradiis: Usk	18:30
Paradiis: Armastus	21:00

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

SANDRA BULLOCK MELISSA MCCARTHY

UUS ACTION-KOMÖÖDIA
MENUFILMI "PRUUTNEITSID" LAVASTAJALT!

KARM PAAR

KINODES 12. JUULIST

www.zheestmovie.com

Alates juulist kinos

MoMo KATUSEKINO

Jaapani toit, otse südamest!

Katusekino sõbrad

Carlsberg elisa

PÖFF

KATUSE KINO

VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

FRANCOIS TRUFFAUT RETROSPEKTIV

TÄNA KINOKLASSIKA

HOMME KINOKLASSIKA

The 400 Blows
Francois Truffaut
1959/99min

Stolen Kisses
Francois Truffaut
1968/90min

PILETID EELMÜÜGIST: Piletilevist või katusekino.ee
Osta pilet eelmüügist vihmakindlatele soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seanssi Katusekinos.

SEANSSIDE ALGUS ORIENTEERUVALT kell 23.00.

KATUSEKINO.EE

Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

Meediapartnerid

Eesti Ekspress

Eesti Päevaleht

Partner

viru

www.pdf.ee

ERIK RAND

Önne sünnipäevaks!

Eesti Päevaleht

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

1. JÄTA OMA TUTVUMISKUULUTUS TASUTA:

Helista **66 22 524** Kuula hoolega juhiseid. Ütle 40 sek jooksul selge häälega oma kuulutuse tekst. Ära lõpeta kõnet enne, kui oled ära kuulanud oma postkasti numbri ja salakoodi. NB! Kirjuta need üles. Soovitame Sinul enda jaoks kuulutuse tekst eelnevalt valmis kirjutada.

2. NII VASTAD LEHEST LEHEST LEITUD KUULUTUSELE:

Helista **900 2626**, peale sissejuhatust vali kood **022**. Kuula hoolega juhiseid. Sisesta kuulutuse number millele vastad ja siis ütle oma teade.

3. NII KUULED SULLE SAABUNUD VASTUSEID:

Helista **900 2626**, peale sissejuhatust vali kood **022**. Kuula juhiseid, sisesta oma kõneposti number ja salakood ning kuula Sulle jäetud teateid. **TÄHELEPANU!** Meie numbritele saab helistada tavatelefonilt ja kõikidelt mobiilidelt, tingimusel, et telefon on klahvidega ning toonvalimisega. Uued kuulutused ilmuvad ühel päeval laupäevast kolmapäevani Eesti Päevalehes. 9002626 eritariif 0.63 EUR / min. Teenuse osutaja: Indata OÜ.

Naine meest

55a. abielumees Võrust otsib salasuhet lühemat kasvu rinnaka naisega. **69382**

50+ intelligentne sale ja igati tegus tallinnanna soovib tutvuda sobivas vanuses kõrgharidusega elus edasi jõudva asja ja sarmika mehega. Sobivusel koostelu. **69373**

Üksik noor pensionär soovib leida sobivas vanuses kaaslast, kes oleks heatahtlik ja aus ning oleks toeks ka rasketel hetkedel. **69381**

59a. figuurikas vaba naine soovib tutvuda vaba sobivas vanuses mehega, kes hoolib, hoiab ja armastab. Seiklusi ei otsi. **69375**

71a töökas aus ja kena Tartu naine soovib leida oma ellu sobivas vanuses intelligentset ausat ja tervislilke eluviisidega sõpra-kaaslast. Hea, kui sul oleks auto ja sa oskaks tantsida. **69374**

59a. sale blond tallinnanna soovib tutvuda endast vanema mehega. **69360**

Eakas ja suitsuvaba taadike, kui sul on oma kodu, siis saab minust sinu hell eideke. **69355**

45a. vaba ja vallaline naine soovib tutvuda 40-50a. mehega. **69350**

Normaalse välimuse ja iseloomuga naine Tallinnast, 80+a. otsib samade omadustega sõpra Tallinnast. Tõeline härrasmees, aus ja hea, kandideeri! Ehk sobime ja hall argipäev kaob. Sponsorit ei vaja ja sponsoriks ei hakka. **69347**

70a. lesknaine soovib leida sõpra-kaaslast. **69343**

Härra, kui oled üksikuks jäänud, vabaks saanud või kaaslast valikuga eksinud, kui sul mõte liigub ikka selles suunas, et võiks veel kedagi kohata, siis Tallinnas ootab sind positiivse ellusuhetumise pikk sale sümpaatne mõttekaaslane. Aastaid mul ainult 64, tööd jätkub ja kodu on ka. **69342**

54a. figuurikas vaba naine soovib tutvuda vaba sobivas vanuses mehega, kes hooliks ja hoiaks ja seiklusi ei otsiks. **69338**

45+ vormikas abielunaine otsib salasuhet. Ise Lõuna-Eestist. Tore, kui sul oleks auto. Vanus pole oluline. **69335**

Tutvun terve ja tööka mehega, kes on vaimsalt rikas ja suuteline igas olukorras toime tulema. vanus võiks olla kuni 63a. **69324**

60+ täidlane lesknaine soovib tutvuda kuni 65a. leskmehega, kellel oleks auto, et vahel reisida ja kes ei sõltuks alkoholist. Elan väikelinnas oma majas. **69319**

62a. lesknaine Tallinnast soovib leida oma ellu omavanust ausat tervislilke eluviisidega sõpra-kaaslast. **69316**

63a. leskproua Kesk-Eestist, elan oma majas, soovin tutvuda ausa ja alkoholist mitte sõltuva härraga, kel oleks auto, et vahel seigelda. **69312**

Väike kena brunett elurõõmus sõbralik kultuurihuviline paremates aastates vanaema soovib tutvuda samaväärse vanaisaga. Auto ja rahakott ei ole määrad. **69309**

45a. vaba ja vallaline naine soovib tutvuda 40-50a. mehega. **69350**

65a. üksik naisterahvas soovib tutvuda kuni 70a. sõbraliku mehega. **69299**

55+ vormikas rõõmsameelne huumorimeelne lahutatud lesknaine soovib leida sõpra. Soovitav Kesk-Eestist. Ei oma autot ega juhilube. **69296**

Olen 64a. tallinnanna. Kui oled jäänud üksi, siis hakka minu kirjasõbraks ja reisikaaslasteks. **69281**

Keskealine naine soovib tutvuda mehega, kes mõistab inimese muresid ja on talle heaks sõbraks. Joodikutel palun mitte helistada! **69279**

Mees naist

Mees 60+/164/60 Tartumaalt, aus, truu, mat. kindl. soovib tutvuda viie-kümnendates-kuuekümnendates pisema saleda daamiga, et jätkata eluteed. **69387**

72a. pensionär tuleb kaaslasteks üksikule naisele. **69386**

56a. meesinvalidi Lõuna-Eestist soovib tutvuda kuni 65a. naisinvaliidiga soovitatavalt Tartust või Tartumaalt. Rahvus pole oluline. **69377**

40a. mees soovib tutvuda 30-40a. nais-terahvaga maalt. **69376**

Mees 61/185 soovib tutvuda vabameelse daamiga Tartust või selle ümbrusest, et vahetevahel kohtuda. Oman autot. **69370**

Mat. kindl. kõrgema haridusega pikemat kasvu tervislilke eluviisidega sportlik hiljuti leseks jäänud Tallinna mees soovib leida meeldivat kaaslast vanuses 50-60a. **69367**

50+ tervislilke eluviisidega igati tasemel vaba Tallinna mees soovib tutvuda alla 50a. naiselike kehavormidega saleda vaba naisega. **69366**

54a. nooruslik maj. kindl. vaba mees soovib tutvuda noorusliku naiseliku naisega. **69365**

Tere, kena vaba sale daam kuuekümnendates! Sind ootab oma ellu 65a. kõrgharidusega vaba ja karske maj. kindl. mees Tallinna lähedalt. **69362**

55/175/65 Kesk-Eesti mees soovib tutvuda naisterahvaga vanuses 53-57a. **69359**

Uut elu ja äri alustav mees 60+/180/85 otsib enda kõrvale saledat särtsakat ettevõtlikku usaldusväärset vaba või vabanevat daami vanuses 50+. **69358**

50+ abielus mees Lõuna-Eestist otsib salasuhet. Täidlus ja vanus ei ole olulised. **69353**

Nooruslik mees 65/183 soovib tutvuda saleda lihtsa naisega Tallinnast või selle lähiumbrusest. **69340**

50a. täiskarsklane huumorimeelne mõnus vaba mees Tallinnast soovib tutvuda tubli kena vaba naisterahvaga. **69336**

36a. noormees otsib elukaaslast 25-36a. **69315**

55a. lahutatud mees, ei liialda alkoholi-ga, soovib tõstis suhet naisterahvaga. **69306**

50a. tervislilke eluviisidega mõistev ja hooliv vaba mees soovib tõelist armastust saledapoolse rinnakama vaba naisterahvaga. Ära ainult seikle! **69302**

47a. mees soovib tutvuda kuni 45a. atraktiivse naisega Pärnust. **69297**

Kõrges eas suitsu- ja viinavaba vana-härra soovib leida sõpra-kaaslast, abi ei vaja. Seiklejatel palun mitte tülitada. **69294**

Hetkel vanglas viibiv nägus ja tegus noorusliku südamega 25a. rõõm sameelne heatahtlik sportlik seksikas kutt, kes oskab hinnata naist, vajab naiselikkust õrnust ja armastust, soovib tutvuda sama särtsaka armsa kena rinnaka kiisuga, et elu ilusamaks muuta. **69286**

42a. lahutatud Kesk-Eesti mees otsib silmarõõmu, kellega elus edasi minna. Seiklusteks pole aega ega tahtmist. **69284**

60+ optimistliku ellusuhetumise mees soovib tutvuda viiekümnendates-kuuekümnendates daamiga. **69280**

Mees 44/185/85 otsib tutvust naisega, kes soovib saada last. **69276**

Keskealine haritud Tartumaa mees tutvaks pere loomiseks mõistva, veel ühist last sooviva naisega, kes tahaks elada linna lähedal maakodus. **69270**

Robert Lepage'i küllalistendus
KUU TAGUMINE KÜLG
1., 2. oktoobril 19.00
Nokia Kontserdimajas

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

AGNE NARUSK

Õnne sünnipäevaks!

Eesti Päevaleht

Šveitsi režissöör otsib
20-30-ndates eluaastates
LAPSEGA PAARI oma
DOKUMENTAALFILMI
«Europe, she loves».
Tasu on 1000 € / paar.
Uuri lähemalt:
sheloves@2zu1film.com

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspresst ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsab metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

Metsasõbralik ettevõtmine
tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

TALLINNA KREMATOORIUM

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringelt kogu Eesti piires. Tuhastamismatus soodsaima hinnaga. Kõik matusteenused. KAKS KABELIT. Suurim urnivalik Eestis. Tel 623 8808 24h

www.krematoorium.ee

MAALEHE tomatiraamat
Ingrid Bender
76 lk, pk

MAALEHE tomatiraamat
Ingrid Bender
76 lk, pk

Raamatust leiab juhised, kuidas kasvatada tomatit kasvahoones, avamaal, aknalaua ja rõdul; milliseid kasvutingimusi tomat vajab; saate infot taimede ettekasvatamise, istutamise ja hooldamise kohta ning lisaks leiate ka põhjalikud sordikirjeldused.

Tellimiseks helista telefonil 680 4443 või külasta meie kodulehte www.healugu.ee

Maalehe Raamat

Teenused

• **Õmblusmasinate remont.** Väljakutsed tel 551 6633, 656 6063. Rosmann.

• **KAARDID ENNUSTAVAD**
Tel 900 1727 24 h, 1,09 €/min
www.ennustus.ee

• **NÕUANDELIIN tel 900 5020.**
Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele.
Kõne hind 0,97 €/min.

Tervis

• **Parapsühholoog Ž. Stepanjan** aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikulidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 585 88910.

Teated

• **Võrumaalasuv puukool** kuulutab välja avaliku konkursi puukooli seadmete ja asjade ostuks. Täpsem info tel. 511 6666 ja info@forestplanter.ee

Laen

• **Laen kinnisvara tagatisel.**
ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29
Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee.
Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Müük

• **Müüa küttepuid: kask, lepp, kuusk, sanglepp.** Kogused täpsed ja kaup aus, koos transpordiga.
Mob. 525 9433, 504 9838 ja tel 672 5338
Võtikmetsa OÜ

Mälestame

KALJU LIPPASAART

Avaldame kaastunnet kõigile lähedastele ja omastele

Lääned

Võta Eesti Päevaleht suveks maale kaasa!

Suuna oma lehetellimus mugavalt ja tasuta suvekoju.

Klienditugi: tel **680 4444** või **klienditugi@lehed.ee**

TELEVISIOON

ETV

07.25 Maahaigla: Roosikuninganna (Inglise 2005)

08.10 Aia elu: Rooside seenhaigused (ETV 2008)

08.25 Rock Summer 25: Zuccheraja Pantokraator*

08.55 Holby City haigla (Inglise 2004)

09.55 Ajavaod: Ohvrid ja provokaatorid (ETV 2012)

10.20 Üks tegu: Lehmalüps (ETV 2007)

10.30 Ajalik ja ajatu (ETV 2012)

11.00 Väike maja preerias (USA 1977)

11.45 Uued trikid: Vasakpoolsed (Inglise 2010)*

12.40 Mõistlik või mõttetu (Eesti 2013)*

13.10 Hummeri jälgedes, 2/6

14.00 Maraton (Eesti 2006)

14.15 Kaks ansambliit (Eesti Telefilm 1979)

14.45 Jamie Oliveri 30 minuti road (Inglise 2010)*

15.10 Önne 13 (Eesti 2012)*

15.40 ENSV (Eesti 2012)*

16.10 Holby City haigla (Inglise 2004)*

17.15 Mont Ventoux' kuningas*

18.30 Aktuaalne kaamera

18.45 Osoon (ETV 2012)

19.15 Ilus maa: Kuremaa spordilaager (Eesti 2011)

19.20 Ioline inemine: Orkestrijuhut Väino Repp (ETV 2010)

19.40 27: Lärm ja vaikus (ETV 2012)

20.10 Igavene ränne, 1/4: Rändajaks sündinud (USA 2011)

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.25 Sport

21.35 SUVEkuITUUR

21.45 Eesti mäng

22.15 Vincent, 3/4 (Inglise 2005)

23.25 EÜE segu, 6/6: Mälu*

23.55 Waterloo Roadi kool

00.45 SUVEkuITUUR*

00.55 Maahaigla (Inglise 2005)*

01.48 ERR-i uudised

KANAL 2

06.45 Rosario*, 30

07.40 Kasskoer: Kasskoera ots

08.05 Suvereporter*

09.10 Tuhat ja üks ööd*, 30

11.00 Kodus ja võõrsil, 5539

11.30 Küladetektiivid*, 75

12.30 Merevaade*

13.00 Saare sosinad

14.00 Komissar Rex

15.00 Punased roosid, 549

16.05 Küladetektiivid, 76

17.05 Rosario, 31

18.10 Tuhat ja üks ööd, 31

20.00 Suvereporter

21.00 Meie aasta Siberis: Maailmalõpp

21.30 Mentalist: Punased sussid

22.25 Mõrvaennetajad

23.20 Ülisalajane: Loodeväil

00.15 Elavmärklaud

01.05 Noateral

01.50 Öde Jackie: Mänguasjad

02.20 Matsakas beib*

03.05 Suvereporter*

03.55 Jane ja Urmet pluss 10*

04.20 Rosamunde Pilcher – Tuuljõe kohal* (Saksamaa 2001)

TV3

06.15 Beyblade: metallisandad

06.40 Winxid

07.05 Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Beyblade: metallisandad*

07.55 Armastus võidab, 79*

08.55 Kirgede torm, 1674*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6515*

10.20 Top Shop*

10.35 Brigaad 3: 10

11.35 Meisterdetektiiv Spencer 5, 10

12.30 Paradiisiaiad, 6*

13.00 Hawaii 5-0 2, 19: Usk*

14.00 Kättemaksukontor 4, 6*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6516

15.30 Lena, mu elu armastus, 139

16.30 Armastus võidab, 80

17.30 Kirgede torm, 1675

18.30 Vaid Venemaal pluss

19.00 Seitsmesed suvesadamas

20.00 Kättemaksukontor 4, 7: Kummitused 1/2

21.00 CSI kriminalistid 13, 03

22.00 KINO 3 SUUR FILM: Tunnimees (USA 2006)

00.05 CSI New York 8, 9: Eesmärgi nimel

01.00 Anarhia pojad 4, 7

01.55 Seadusesilm Steven Seagal 2, 1: Nad sõidavad öösiti

02.15 Eesti otsib superstaari, 9: Lava taga*

02.40 Eesti otsib superstaari, 10: 1. finaalsaade*

04.15 Simpsonid 23, 17*

17.30 Top Gear 4, 61

18.30 Simpsonid 13, 10

19.00 Ameerika paps 5, 72

19.30 Kuidas ma kohtasin teie ema 1, 13

20.00 Seks ja linn 6, 80

20.30 Simpsonid 13, 11

21.00 KINO ÕHTU: Kuum pirukas 3

23.00 Naked & Funny 4

23.30 Vaga vesi 1, 10

00.30 Salatoimikud 6, 121

01.30 Naked & Funny 4

01.55 Kälimehed 1, 12

02.50 Hommikuraadio

04.20 Kodu keset linna 4, 465

04.50 Seitsmesed suvesadamas

05.50 Uudistemagasin

HOROSKOOP

JÄÄR Sinus on energiat, mis võtab kirgliku entusiasmi kuju. Sinu suhted partneritega on sellest energist kantud. Kõik on hästi seni, kuni sa ei muutu domineerivaks.

SÕNN Sul on kas raske või väga efektiivne päev ja üks ei välista teist. Söö piisavalt. Kui sul on lemmikloom, siis täna võib ta end rahutult üleval pidada.

KAKSIKUD Inimesed käituvad sinu vastu äärmuslikult – keegi teeb komplimenti, keegi kritiseerib. Otsid kergemat teed, kuna ei viitsi pingutada.

VÄHK Praegu pole sulle vastast näha, kuid nende lähedust on tunda. Ole valmis, et mõne inimesega tuleb opositsiooni asuda. Ole viisakas, kuid endas kindel!

LÕVI Pead olema täpne ja asjalik. Võimalik on vaelevastus või näed mingeid asju moonutatult. Nõuküsimine oleks tark. Ära tee vihjeid, mida mitmeti tõlgendada.

NEITSI Emotsionaalses plaanis huvitab sind raha ja väline hiilgus. Asjade maailm mõjutab sind üle-määra. Sügavamal tasandil võid aga mõelda elu püsiväärtuste üle.

KAALUD Sinus on soovi olla liider, eriti seltskondlikus elus. Ühtlasi oled ka kergemini ärrituv ja kipud süütut kriitikat isiklikult võtma. Hea aeg suhete analüüsimiseks.

SKORPION Sinu ja teiste vahel liiguvad võimsad energiavood – kas see on iha või viha, sõltub juba teistest asjaoludest... Vaimne pingutus võib mõjuda väsitavalt.

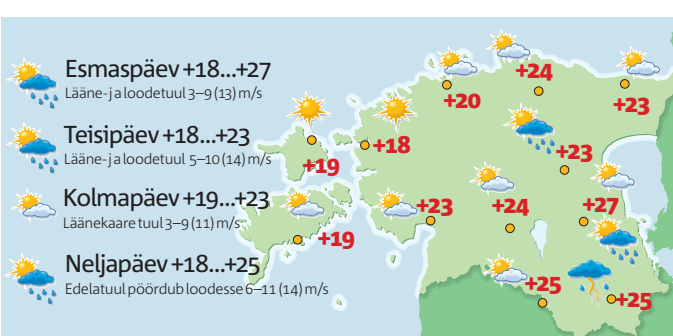
AMBUR Uute projektidega ei ole soovitatav alustada. Lõpetada tuleks kõik poolik. Mingi sündmus võib sind põhjalikult raputada. Tulemuseks on puhastumine.

KALJUKITS Sinus on palju kangekaelsust ja tõrjuvat kinnisust, mistõttu võivad paljud sind vältida. Ürita olla avameelsem, siiram, vabam, vahetum.

VEEVALAJA Praegu on võimalikud erinevad üllatused. Võid ka ise ettearvatult käituda. Energiad liiguvad seda paremini, mida rohkem ise liigud.

KALAD Sinus elav poeet võib tunda end ahistatuna – materiaalse maailma nõudmised sõidavad su sisemaailma sisse.

ILM

RISTSÕNA

	OHUS LIKUV TULEKERA J NAABER	VARJAMATU, ILMNE ÕUDUS	TRÜKISTE TÄIENDAV OSA VÕÕTRADA	RAHVUSPARK NOORTE HÄÄL	INGLISE K. ARTIKKEL ASTROFÜSIK	PINNA-MOOT „MAASTIK“ (eesti film)	...PALM (igihoidja liiga) ... JA NAA	...ÕUN GEORGIA UNIVERSITY	TRÜKIKIRI SÜÜRIA PRESIDENT
PEAJALGNE									
GRAND PRIX									
LAUAVESI									
VERESOON									
JOONVÕRGUSTIK									
... JA PEKK									
PIIRKOND									
KÄESOLEVA AJANI									
SKITS									
NÕNDA									
PÖLLUTÖÖRIIST									
KASTIKE, SAHTEL									
LUSTAKAS									
MEHENIMI									
PESATÄIS MUNE									
SIBERI OKASMETS									
USA OSARIK									
VAAGEN									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

•• Tänaval jalutavad paranoik ja skisofreenik. Neile tuleb vastu purjus noortekamp.

„Lähme teisele poole teed,” palub paranoik.

„Ära pabista!” vastab skisofreenik.

„Lähme aga julgelt edasi.”

Noortekamp tungib neile kallale, skisofreenik peksab nad kõik läbi.

„Kuidas see sul õnnestus?” imestab paranoik.

„Õige mul asi! Neid oli ainult viis, mind aga kümme!”

•• „Oi, milline iludus!” lööb blondiin zookaupluses käsi kokku. „Kas see on ema- või isakass?”

„Kas te kõrvade järgi ei saa aru?” küsib müüja vastu.

„Kõrvade järgi???”

„See on küülik!”

•• Üks sõber teisele:

„Mul on sulle kaks uudist: hea ja halb. Kummast alustan?”

„Alusta heast uudisest.”

„President arreteeriti.”

„Jess! Oli ka aeg! Aga halb uudis?”

„Egiptuse president...”

•• Mees läheb restorani koos kumminaisega ja tellib:

„Kaks korda 50 grammi konjakit, palun!”

„Vabandage, aga kas tema ka joob?” küsib ettekandja muiates.

„Te võib-olla ei usu, kulla preili, aga ta isegi seksib minuga!”

Taristu

OTT VALLIK

Dilbert

SCOTT ADAMS

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed.
www.sudoku.com

9	5					1	8	4
6								9
8		1		9		3		
			8		6			
		4				2		
			9		3			
		8		1		9		3
7								5
5	9	3					1	2

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi. www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Elmise mängu lahendus.

1	9	4	5	2	6	7	8	3
8	6	2	3	4	7	5	1	9
7	3	5	8	1	9	6	2	4
6	4	3	2	9	1	8	6	7
2	5	8	6	7	3	4	9	1
9	1	7	4	5	8	2	3	6
5	7	6	1	3	2	9	4	8
4	8	1	9	6	5	3	7	2
3	2	9	7	8	4	1	6	5

TEHNO

Hans Lõugas
toimetaja

Nõudlus turvalise tarkvara järele

Luureskandaalide tuules on suurenenud huvi täiskrüpteeritud suhtlustarkvara järele, mille andmeid ei näe keegi peale kasutaja enda.

PirateBay looja Peter Sunde sai näiteks kasutatelt üle 120 000 euro uue sõnumirakenduse heml.is-i

loomiseks. Menu saadab ka Skype'i-laadset rakendust Unsene, mis sisaldab peale sõnumite ka failijagamist ja videokõnesid.

Mõlemad rakendused eeldavad, et suhtlevatel osapooltel on kasutusel sama tarkvara.

Barnes&Noble Nook hädas

Populaarseima e-lugeri Kindle'i põhiline konkurent Barnes&Noble Nook toodab suurt kahjumit.

Juunis teatas Barnes&Noble, et lõpetab peagi värviekraaniga Nook tahvlite tootmise, kuid samas jätkab mustvalgete e-lugeritega. Sellest teatest

hoolimata kerkis aga Nooki üksuse kahjum viimases kvartalis 177 miljoni dollarini ja seetõttu pani firma tegevjuht ameti maha.

Kindle'i müüginumbreid pole avalikud, uuringufirmad ennustavad aga e-lugerite hääbumist.

Kodukontor lauaarvuti troonilt tõuganud tahvliga

Kui Apple'i visionäär Steve Jobs 2010. aastal maailmale esimest korda iPadi esitles, olid paljud inimesed esialgu üsna skeptilised: kas selle uudse tehnoloogiavidinaga ikka midagi mõistlikku ka teha saab?

S ee küsimus tuleb tihti paljudele esimesena pähe, kui luuakse näiteks oma kodukontor ja tekib vajadus tahvelarvutiga tööd teha*. Nii püüdis ka Wall Street Journali veteranitoimetaja Walt Mossberg pärast Jobsi esitlust temalt iga hinna eest teada saada, kas iPadiga Microsoft Office'i dokumente ka kasutada saab.

Fakt on, et Microsoft pole oma populaarsest kontoritarkvarast Office'ist eraldi rakendusi iPadi või Androidi tahvlite jaoks loonud. Ometi on need kaks kõige levinumad tahvelarvuti mudelit ja Microsofti enda Surface tahvlid eriti kaubaks ei lähe.

Niisiis tuleb Androidi tahvlis või iPadis kasutada ascainet, üks variant on Microsofti veebipõhised programmid. Tegu on täiesti toimivate Wordi, Exceli ja PowerPointiga, mis töö-

li kasutamise palju tootlikumaks ja mugavamaks väline klaviatuur. Ühe suurima tootja Logitech'i lisaklaviatuurid võivad toimida ka tahvlit kaitsva vutlarina, samuti on võimalik hankida päikesepatareiga lisaklaviatuur. Samal ajal peaks arvestama, et mida vähem lisafunktsioone klaviatuuri sisse pandud on, seda õhem ja kergem on seda ka kaasas kanda.

Klaviatuuri katsetamine

Mõni tootja pakub tahvlit juba poes koos klaviatuuriga, nt Archos 101 XS või Asus Transformer Pad Infinity. Lisaklaviatuuri tuleks aga enne ostu katsetada. Näiteks täismõeldus iPadi väline klaviatuur on piisavalt suur, et sellel vähegi normaalsuuruses kätega edukalt trükkida. Võimalus on osta lisaklaviatuur ka kaheksatollisele iPad Minile, kuid sellisel juhul on klahvide asetus juba niivõrd kokku pressitud, et sellisel pinnal trükkimine ei aita tööd kiiremini teha. Lisavarustusena võib vajadusel veel kaaluda akupakki varuenergiaks, puutetundlikul ekraanil joonistamiseks mõeldud pliiatsit, hoidikut autosalongi või töölauale, peakomplekti ja kaableid välise ekraaniga ühendamiseks.

Kõik eelnev on töötegemisel kasuks, kuid seejuures ei maksa unistada põhitõdesid. Näiteks internetiühenduseta on tahvel üsna kasutu. Seepärast on mõistlik osta mobiilse internetiga tahvel või meeskonnatöök hoopis 3G/4G-ruuter, mis suudab enda ümber üldkasutatava WiFi-võrgu teha.

**Sõltub muidugi, mida pidada töö tegemiseks. Aga nagu kirjutas filosoof Mihkel Kunnus (Eesti Ekspress 28.06), on kaasaegse ühiskonna kolm suurimat tööhõivegruppi müügipersonal, keskastme juhid ja pedagoogid. Neil kõigil on töötamiseks tahvelarvutist kasu. ●*

1- Kümnetolline tahvel koos klaviatuuriga annab väikese sülearvuti kasutusmugavuse. Väike iPad Mini (paremal) jääb aga suhteliselt kitsaks.

2- Lisavarustus olemas, tuleks ka meeles pidada põhitõde, et töötamiseks on vaja ka internetiühendust. Meeskonnatöös on eriti tänuväärne ruuter, mis õhus WiFi-võrgu tekitab.

3- Puutetundlikul ekraanil joonistamiseks ja kirjutamiseks on mugav kasutada selleks mõeldud pliiatsit.

Fotod: Eero Vabamägi

Puutetundlik ekraan on pikemaks töötamiseks siiski suhteliselt kohmas.

tavad aadressil skydrive.live.com. Tõsi küll, puutetundlikul ekraanil on nad pikemaks töötamiseks siiski kohmakad ja neis napib ka kõiki funktsioone, mida oleme harjunud tavaliise Office'is kasutama.

Google Drive on muidugi väga hea pilvepõhine kontoritarkvara, kuid kahjuks ei saa selle rakenduste abil tehtud tööd Office'i formaadis kolleegidele saata. Jääb üle veel üks võimalus: kasutada nii iPadi kui ka Androidile saadaolevat rakendust Quickoffice Pro.

Mistahes eelnimetatud võimalust kasutades on tahvlile mõistlik juurde vaadata ka sobivat lisavarustust. Kui töö käigus tuleb ette vähegi rohkem kirjutamist, teeb tahv-